

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΒΡΑΒΕΥΘΕΝ ΥΠΟ ΤΟΥ ΕΝ ΠΑΡΙΣΙΟΙΣ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΠΡΟΣ ΕΝΙΣΧΥΣΙΝ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

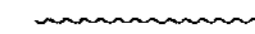

ΤΟΜΟΣ ΕΙΚΟΣΤΟΣ ΕΒΔΟΜΟΣ

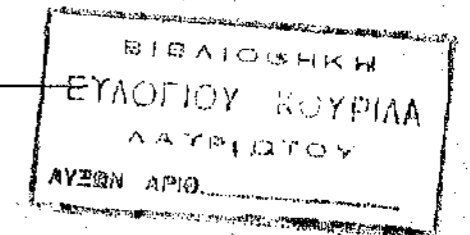

1889

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ-ΙΟΥΝΙΟΣ

ΤΙΜΑΤΑΙ ΔΡΑΧΜΑΣ 6. — ΔΕΔΕΜΕΝΟΣ ΔΡΑΧΜΑΣ 8.

ΑΘΗΝΗΣ

ΕΚΔΟΤΑΙ

Ν. Γ. ΠΟΛΙΤΗΣ ΚΑΙ Γ. ΔΡΟΣΙΝΗΣ

ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ ΕΝ ΤΗ ΟΔΩ ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΟΥ ΑΡΙΘ. 14 ΠΑΡΑ ΤΗΝ ΟΔΟΝ ΣΤΑΔΙΟΥ

ἘΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΤΟΜΟΣ ΚΖ΄.

Ἐπιτομή Ἑλληνικῆς ἱστορίας. Ἔκτ. Ἐκδόσις. 12, ἐν τῇ Ἀθήνῃ σφ. 20. — Αἱ ἀποδείξεις ἔρχονται ἐπὶ τῇ 1. Ἰανουαρίου. Ἰούλιος καὶ ἴσως Ἐξέσις. Ἐργασίαν Διὰ τῆς Ὁδ. Παρισίων τοῦ 1880.

1 Ἰανουαρίου 1880.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

ΕΠΙ ΤΗΣ ΑΡΤΙ ΑΠΕΛΕΣΗΣ ΕΚΘΕΣΕΩΣ

Ἀπέφυγον ἐπὶ τῆς διμήνου διαρκείας τῆς ἐκθέσεως νὰ ἐκφράσω δημοσίᾳ οἰανδήποτε γνώμην περὶ αὐτῆς, διότι ἂν ὡς πρὸς τινὰ αὐτὴ δὲν ἦτον εὐνοῦς ἐπίσπε, δὲν ἤθελον τὸ κατ' ἐμὲ διὰ μεμφμοιριῶν νὰ ἐλαττώσω τὴν ἀγαθὴν ἐντύπωσιν ἣν ἐπιθύμουν ν' ἀποτελέσῃ ἐπὶ τῶν ξένων ἐπισκεπτῶν.

Ἄλλ' ἤδη ἀφ' οὗ ἔληξεν, ὅπως δὴποτε ἐκτιμηθεῖσα ὑπὸ τῶν ἀλλοδαπῶν, καὶ ἐμείναμεν καθ' ἡμᾶς αὐτοί, νομίζω ὅτι δυνάμεθα καὶ ὀφείλομεν ἀπροκαλύπτως πᾶς ὃ βουλόμενος νὰ ἐκθέσωμεν τὰς ἡμετέρας παρατηρήσεις, διότι δι' αὐτῶν, καθ' ὅσον ἤθελον κριθῆ ὀρθαί, ἀναγνωρίζονται μὲν καὶ ἐπιδοκιμάζονται τὰ καλῶς ἔχοντα, τῶν δ' ἄλλως ἔχόντων δύναται νὰ ἐπιδιωχθῆ ἡ διόρθωσις.

Καὶ πρῶτον μὲν δικαιότατα, φρονοῦμεν πρέπει ν' ἀναγνωρισθῆ ἡ φιλότιμος ἐπιμέλεια καὶ φιλοπονία τινῶν τῶν μελῶν τῆς ἐπιτροπῆς ἣτις προῖστατο τῆς ἐκθέσεως, ἰδίως τοῦ Κ. Π. Πάλλη, ὅστις μετ' ἀτρυτῶν κόπων τὰ πάντα ἐβύβημισε καὶ διέταξεν ὅσον ὃ τόπος καὶ αἱ περιστάσεις ἐπέτρεπον ἄριστα, καὶ εἰς ὃν κατὰ μέγα μέρος ὀφείλεται καὶ ἡ ἐν γένει εὐμενὴς κρίσις τῶν ξένων.

Ἄλλὰ καὶ ἕκαστος ὅστις μετὰ τινος προσοχῆς περιῆλθε τὴν ἐκθεσιν, θέλει, νομίζομεν, ὁμολογήσῃ ὅτι ἐν πολλοῖς παρέργον ἀποδείξεις εὐχαριστῶν ὕλικῶν τῆς Ἑλλάδος προόδων.

Καὶ ἡ μὲν συλλογὴ τῶν ἀντοφυῶν ὀρυκτῶν προϊόντων μαρτυρεῖ ὅτι ἡ Ἑλλὰς δὲν στερεῖται τοῦ πλούτου αὐτῶν. Ἄλλ' Ἑφραιστειογεννῆς ὡς ἐστὶ τὸ πλεῖστον ἡ γῆ αὐτῆς, ἐδύνατο, ἂν δὲν ἀπατώμεθα, πολὺ ἀφθονώτερα καὶ πλουσιώτερα αὐτῶν δείγματα νὰ παρῆξῃ, εἴτε ὕλας μεταλλικὰς, εἴτε λίθους πολλῆς ἀξίας διὰ τὰ γλυπτικὰ ἔργα καὶ τ' ἀρχιτεκτονικὰ. Ἡ ὑλοπλαστικὴ ὅμως καὶ ἡ μεταλλουργία παρέσχον δείγματα οὐ μικρᾶς τεχνικῆς προόδου, καὶ μά-

ΤΟΜΟΣ ΚΖ΄. 1880.

λιστα αἱ μηχαναὶ καὶ τὰ λοιπὰ προϊόντα τῶν σιδηρουργειῶν τοῦ Πειραιῶς.

Ἡ ξυλουργία καὶ ἡ ἐπιπλαστικὴ παρέσχον ἐπίσης τινὰ σπάνια μὲν, ἀλλ' ἀξιόλογα δείγματα τῆς προόδου αὐτῶν.

Ἀξιόλογος ἀποδείκνυται ἡ ἀνάπτυξις τῆς τέχνης τῆς περὶ τὰ ὑφάσματα. Τοῦτο δὲ λέγα ὀυδαμῶς ἀφορᾷ πρὸς τὰ ἐξαιρετὰ φιλοτεχνήματα, κεντήματα ἢ ἄλλα, ἐπιτηδευστάτων τινῶν κυριῶν, ἢ πρὸς τὰ ἔργα τῶν μαθητῶν τῶν κοινῶν ἐκπαιδευτηρίων, ἕτινα εἰσὶ πάντῃ ξένα εἰς ἰθνηκὴν βιομηχανικὴν ἐκθεσιν, ἀλλὰ πρὸς τὰ ἐξόχου ποιότητος προϊόντα τῶν ὑφαντουργειῶν τοῦ Πειραιῶς, τῶν Κυκλάδων, εὐτυχῶς καὶ τῆς Θεσσαλίας καὶ ἄλλων μερῶν, τ' ἀπαρτίζοντα ἰθνηκὴν βιομηχανίαν. Εἰς τὴν αὐτὴν κατηγορίαν ὑπάγονται καὶ τὰ ἐν τοῖς ἐργαστηρίοις καταργαζόμενα χρυσὰ κεντήματα.

Πολλὰ δερμάτινα ἔργα εἰσὶν ἕξια προσοχῆς, ὡς τὰ τῶν ὑποδηματοποιῶν, διὰ τὴν ἐντέλειαν αὐτῶν, τὰ χειρόκτια, διότι πλείστη ὑπάρχει αὐτῶν ἡ ζήτησις. Ἄλλὰ λυπηρὸν ὅτι ταῦτα δὲν δύνανται νὰ φθάσωσιν εἰς τὴν ἀπαιτουμένην ἐντέλειαν, ἐκτός ἂν τὸ δέριμα εἰσαχθῆ ἔξωθεν δι' οὐ μικρᾶς δαπάνης, διότι ἡ βυρσοδεψία ἐστὶν ἐπιτέλῃς ἐν Ἑλλάδι.

Καὶ τῶν κηρίων δὲ καὶ τῶν σαπῶνων, μάλιστα τῶν εὐωδῶν καὶ λεπτῶν, ἡ κατασκευὴ δύναται νὰ καταριθμηθῆ μετὰ τῶν βιομηχανικῶν τῆς χώρας προόδων ὁμοίως δὲ καὶ ἡ οἰνοποιία, παλλαχοῦ, εἰ καὶ οὐχὶ πανταχοῦ, σπουδαιότατα βελτιωθεῖσα, ὥστε ὃ ἑλληνικὸς οἶνος, τοῦλάχιστον ὃ ἐκ τινῶν ἐργαστασίων ἐξεργαζόμενος, ν' ἀποθῆ ἐν τῇ ξένη παλλαχοῦ ἐπιζήτητος.

Τὰ ἔργα τῆς καλλιτεχνίας παρέλκουσιν ἐν τῇ ἐκθέσει. Ἐκθεσις καλλιτεχνικὴ ἐστὶν ὅλως διάφορος τῆς βιομηχανικῆς ἐκθέσεως. Ἄλλος ὁ σκοπός, ἄλλος ὁ χαρακτήρ, ἄλλη ἡ τάξις τῆς μὲν καὶ ἄλλη τῆς δέ· ἄλλοι οἱ εἰς ταύτην καὶ ἄλλοι οἱ εἰς ἐκείνην ἐνδιαφερόμενοι. Ἄλλ' ἐστὶ καὶ ἐπὶ ταῦτα μικρολογώμενοι. Εἰς δύο δωμάτια, πρὸς ἀποφυγὴν τῆς μονοτονίας, μεταξὺ τοῦ οἴνου τοῦ τυροῦ καὶ τῶν ὑφασμάτων, ὑπῆρχον καὶ

τινες εικόνες και τινα ἀγάλματα. Οὐδείς φθόνος. Ἀλλά δυστυχῶς, μεταξύ τῶν πρώτων κυρίως, πολλὰ ὑπῆρχον ἔργα καὶ μαθητῶν καὶ ἀρχαρίων ἐρασιτεχνῶν, εἰς ἐξετάσεις σχολείων μάλλον παρὰ εἰς ἐθνικὴν ἀνήκοντα ἐκθεσίαν. Ἀνεξαρτήτως ἡμῶς τούτου, δὲν εἶδομεν ἄνευ συζητήσεως, εἰς ταῦτο συνηγμένα ἔστω καὶ εἰς ἐλάχιστον χώρον, καὶ ὡς ἐν παραρτήματι τῶν ὑφασμάτων καὶ τῶν ἐδωδῆμων, ζωγραφικὰ ἀριστοτεχνήματα ὡς τὰ τοῦ Ἰακωβίδου, τοῦ Γυζῆ, Βολονάκη, Γαλλινᾶ, Ευδιᾶ, Ἀντωνιάδου, Αλαμιάκη, Ρίζου, Ράλλη καὶ ἄλλων, καὶ ἔτι μάλλον προϊόντα τῆς γλυπτικῆς, ὡς τὰ τοῦ Βιτσάρη, τὰ μυθολογικὰ τοῦ Βρούτου, τὸν ἐξαιρετικὸν ἀνδριάντα τοῦ Γλάδωνος ὑπὸ τοῦ ἐν Σύμφ Βιτάλη, τὰ παντὸς ἐπαίνου ἄξια ἔργα τοῦ ἐκ Κεφαλληνίας Μπονάου, ἐν οἷς πρώτην κατέχει θέσιν ὁ Ἕλληνας ἀγωνιστὴς αὐτοῦ, ἔργου ἄξιον ἀπογόνου τῶν ἀρχαίων ἀριστοτεχνῶν, πολλῶν τῶν καλλιτεχνημάτων ἐκείνων μὴ ἐλαττούμενον διὰ τε τὴν ἀνατομικὴν ἀκριβείαν καὶ διὰ τὴν ἐκφρασίαν τῆς ὅλης διαθέσεως, οὐ ἥως νομίζω ὅτι τὴν ἀξίαν ἧς ἠύξανεν ἰδανικώτερος χαρακτήρ τοῦ προσώπου. Δέγω δὲ μείζονα τὴν ἐκ τῶν γλυπτικῶν ἐκθεμάτων ἐντυπωσίαν, οὐχὶ ὡς ἦτιον ἐκτιμῶν τὴν τέχνην τοῦ Ἀπελλοῦ τῆς τοῦ Πραξιτέλου, ἀλλὰ διότι εἰς ἡν, πρέπει νὰ τὸ ὑμολογήσωμεν, ἐντελῆ ἔργα τὰ λειψὼν φθίνει παρ' ἡμῖν ἡ τέχνη εἰσέτι, ὡς κατ' ὄρωμα καὶ θαῦμα πρέπει νὰ θεωρήσωμεν ὅτι εὐρίσκονται καλλιτέχναι ἄποροι καὶ ἀνυποστήρικτοι, εἰς τὸν δαπανηρότατον αὐτῆς κλάδον ἐπιδοθέντες, ἀγάλματα παραγαγόντες μετ' ἐπιτυχίας ἧτις ἀποδεικνύει ἐπιζῶντα ἐν αὐτοῖς τὸν σπινθῆρα τῆς προπατορικῆς εὐφυίας, ἀλλὰ καὶ τοὺς ὑπέβλεπεν εἰς θυσίας ἐντελῶς δυσαναλόγουσ πρὸς τὰς δυνάμεις αὐτῶν. Πλὴν τῶν ἀνακτόρων, ἐκ προνοίας προμηθευθέντων πολλὰς εἰκόνας ἑλληνικὰς, σπανιώτατοι μεταξὺ τῶν παρ' ἡμῖν εὐπόρων εἰσὶν οἱ μερμηνήσαντες νὰ κοσμήσωσι τὰς αἰθούσας τῶν δι' εἰκόνων Ἑλληνικῶν, καὶ τοῦ Συλλόγου Παρνασσοῦ ἡ προσφορά τῶν αἰθουσῶν τοῦ πρὸς ἄμισθον ἐκθεσίαν ἑλληνικῶν εἰκόνων ἐγένετο ψυχρῶς δεκτὴ καὶ ὑπ' αὐτῶν τῶν καλλιτεχνῶν, ἴσως διότι ἐπέκειτο ἡ ἐθνικὴ ἐκθεσίς. Ἰδῶμεν ἤδη, ἄφ' οὗ ἐτελείωσεν. Ὡς δὲ πρὸς τὴν γλυπτικὴν, εἶχον ἄλλοτε, καὶ ἐπικνελημένως, δημοσιεύσει τὴν γνώμην τῆς ἐμφυχώσεως αὐτῆς διὰ διαγωνισμῶν ἐπὶ δέκα συνεχῆ ἔτη πρὸς κατασκευὴν τῶν ἐννέα Μουσῶν καὶ τοῦ Ἀπόλλωνος, δι' ὧν νὰ κοσμηθῆ ὁ πρὸ τῶν ἀνακτόρων πορτοκαλεῶν καὶ ἔχω ἰσχυροὺς λόγους ἵνα πιστεύσω ὅτι τὴν συγκριτικῶς οὐχὶ μεγάλην ταύτην δαπάνην, ἂν δὲν ἠδύνατο ἡ κυβέρνησις, ὅ' ἀνελάμβανεν εἰς ἐκ τῶν εὐγενῶς φιλοτίμων πα-

τριωτῶν, ἄνευ τῆς δι' ἐμὲ ἀκατανόητου, καὶ ὡς ἐγὼ σκέπτομαι, ἄς μοι συγχωρηθῆ νὰ προσθέσω, ἀσυγχωρήτου παραμελήσεως τοῦ ν' ἀποδοθῆ εἰς τὸν κεντρικώτατον καὶ τὴν μάλλον πολυφοιτητικὸν, χώρον τῆς πόλεως ἡμῶν ἢ παρ' αὐτῷ εὐρεθείσα, αὐτῷ ἀνήκουσα, νῦν δ' εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Μουσείου που παρεββμμένη πολυτίμος στήλη, ἡ φέρουσα μεγάλους γράμμασι ΗΟΡΟΣ (ἕριον) ΚΗΠΟΥ ΜΟΥΣΩΝ, μνημεῖον τοπογραφικῶς σπουδαιότατον, καὶ ὃ, ἀποδίδον εἰς τὸν κῆπον ἐκείνον τὴν ἀρχαίαν αὐτοῦ ἐπινομίαν, ἧς ἐδικαιολογεῖ καὶ τὴν πατριωτικὴν θυσίαν, τὴν μέλλουσαν νὰ συντελέσῃ καὶ εἰς ἐξαιρετικὸν τῆς πόλεως ἐξωραϊσμόν, καὶ εἰς τῆς τέχνης ὑποστήριξιν καὶ ἐμφύχωσιν.

Καὶ αὐταὶ μὲν αἱ εὐάρεστοι ἐντυπώσεις ἄς ἐκ τῆς ἐκθέσεως ἀπεκόμεσα. Ἡδὲ δὲ, στρέψων τὸ φύλλον, καθήκον θεωρῶ νὰ εἶπω καὶ ἔτι ἐκλαμβάνω ὡς ἐπιλήψιμον ἢ ἀπρόσφορον. Διότι αἱ ἐπικρίσεις, ἂν μὲν ἀνάξιοι προσοχῆς, μικρὸν βλάπτουσιν, ἂν δὲ τὸναντίον, δύνανται νὰ συντελῶσιν εἰς τῶν καλῶς κειμένων τὴν ἐπανόρθωσιν.

Α. Ἀλλὰ τὸ πρῶτον ὁ νομίζω ὅτι καὶ δίκαιον καθήκον ἔχω νὰ ψέξω, δυστυχῶς ἐπανόρθωσιν δὲν ἐπιδέχεται καὶ τοῦτο ἐστὶν αὐτὸ τὸ κατὰστημ.κ, ὑπὸ πάσαν ἐποψίν, κατ' ἐμὲ κατώτερον πάσης κρίσεως.

Καὶ πρῶτον μὲν ἐστὶν ὄλιος ἄλλο τῆς ἰδέας ἣν εἶχε συλλάβει, ἢ κὰν υἰοθετήσῃ ὁ μέγας διορητής. Ἀλλ' ἐπειδὴ οὐδαμῶς ἔχω τὴν ἀξίωσιν ὅτι πᾶν ὅ,τι γράφω καὶ ἀναγινώσκεται, ἢ ὅτι ἀνεγνωσθὲν ἔλκει τὴν προσοχὴν καὶ χαράττεται εἰς τὴν μνήμην, ἄφ' ἐτέρου ἡμῶς προσθεύω ὅτι πᾶν ὅ,τι θεωρεῖ τις ὡς ἀλήθειαν χρήσιμον ὀφείλει παντὶ σθένει νὰ τὸ ὑποστηρίξῃ, ἧς ἐπαναλάβω καὶ ἐνταῦθα ὅτι ὁ μακαρίτης Βυαγγέλης Ζάππας εἶχε δεχθῆ μετ' ἐνθουσιώδους προθυμίας τὸ ὑπὸ τοῦ ἀρχιτέκτονος Βουλανζέρου διαγραφέν σχέδιον, ἔχον σχῆμα ἀμφιβατρου, καὶ ὃ ἐν τῷ κέντρῳ ἰστάμενος ἔβλεπε διὰ μίας πάσας τὰς ἀκτῖνας αἰτινες ἦσαν αἱ στοαὶ τῆς ἐκθέσεως, καὶ ἑμοῦ πολλὰ τμήματα τῆς περιφέρειας, πανταχόθεν προσιτῆς διὰ τῶν ἀκτῖνων. Ἐὰ μεταξὺ δὲ τῶν ἀκτῖνων διαστήματα ἦσαν ὑπαιθρα κηπάρια δι' ἐκθέσεις φυτῶν, ζώων, γεωργικῶν ἐργαλείων. Προκειμένης δὲ μεταγενεστέρως ἐπεκτάσεως τοῦ οἰκοδομήματος, ἤρκει ν' ἀχθῆ δευτέρα περιφέρεια μετὰ τὴν πρώτην, τρίτη μετὰ τὴν δευτέραν, καὶ οὕτω καθέξῃς, παρεκτεινομένων τῶν ἀκτῖνων, καὶ ἄλλων παρεκτεινομένων, ἀπαραλλάκτως ὡς εἰς τ' ἀρχαία θέατρον.

Ἐν ἑκατομύριον δραχμῶν ἦν τῆς οἰκοδομῆς τοῦ τοιοῦτου καταστήματος ὁ προϋπολογισμός, καὶ ὁ Βυαγγέλης Ζάππας ἄνευ δισταγμοῦ τὸν ἐδέχθη, ἔφ' ἐνὶ μόνῳ ὄρω, τῆς ἀποφυγῆς μα-

ταίων καὶ δαπανηρῶν κοσμημάτων καὶ τοῦ περιορισμοῦ εἰς μόνον τὰ πρὸς τὸν σκοπὸν χρήσιμα. Περὶ τούτων ἡμῶν οὕτω θετικῶς, καὶ νομίζω ὅτι καθήκον πρὸς τὸν μέγαν συμπατριώτην ἔχω νὰ ἡμιλήσω, διότι πρὸς οὐδένα ἄλλον ἢ πρὸς ἐμὲ ἔγραψε, καὶ παρ' ἐμοῦ προσεδόξα τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἐθνοφελῶν ἐντολῶν του. Ἦς ἐπιστολάς του ἔκτοτε, δηλαδὴ ἀπὸ τοῦ 1857 ἢ 58, παρέδωκε πάσας ἡμῶς εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ἑσωτερικῶν, ἐνθα ἐπίλω ὅτι φυλάττονται, δὲν παρεββββθησαν, καὶ ἂν ἀναζητηθῶσι θὰ εὐρεθῶσιν.

Ἐκτοτε ἀγνοῶ εἰς τίνας χεῖρας ἐδόθη ἡ ἐκτέλεσις τοῦ σπουδαίου ἔργου ἠξέουσα δὲ μόνον ὅτι οὕτω παρενοήθη, ὥστε τὸ οἰκοδομηθὲν σχέδιον ἀπέβη ἡ γελοιογραφία τοῦ κατ' ἀρχάς δοθέντος, οὐδὲλας ἀνταποκρινόμενον οὐδ' εἰς τὴν πρόθεσιν τοῦ δωρητοῦ, οὐδ' εἰς τὸν σκοπὸν ὃν εἶχε νὰ ὑπηρετήσῃ. Ἦκουσα λεγόμενον ὅτι συμφωνεῖ πρὸς τὰ ἐν τῇ διαθέτῃ ἄλλ' ὁ Ζάππας, ὡς γνωστόν, δὲν ἦτον ἄνθρωπος γραμμάτων, καὶ, κατὰ τὰς τελευταίας μάστιχα ἡμέρας τοῦ βίου του, εἰς ἣν διετέλει κατὰστασιν, δὲν ἠδύνατο εὐκρινῶς νὰ περιγράψῃ διὰ τοῦ καλάμου ὅ,τι ἠθελε καὶ εἶχεν ἐν τῇ διανοίᾳ· οἱ δ' ἀναδεχθέντες τὴν εὐθύνην νὰ δαπανήσωσι τὴν παρουσίαν του, ὀφείλον ὡς σκόλια τῶν δυσκαταλήπτων μερῶν τῆς διαθέτης νὰ ζητήσωσι τὰς ἐπιστολάς ἐκείνας, ἢ, ἂν δὲν τὰς εὕρισκον ἢ δὲν ἠξέουσαν τὴν περὶ αὐτῶν, νὰ ἐρωτήσωσι τοὺς εἰδήμονας περὶ τῆς ὑποθέσεως, φερ' εἰπεῖν, ἄς τὸ εἶπω, ἐμὲ αὐτόν, ὅστις οὐδέεις ἠγνοεῖ ὅτι ἀπ' ἀρχῆς εἰς ἄμμεσον συνεγένθησιν διετέλου μετὰ τοῦ δωρητοῦ περὶ τῆς δωρεᾶς του.

Τούτου μὴ γενομένου, τί ἦν τὸ ἀποτέλεσμα; Ὁ προσὶν εἰς τὸ οἰκοδομημα ἀπκντὰ τὸ πρῶτον οὐκὼδεις καὶ μεγίστους κορινθιακοὺς κίονας, στενεύοντας καὶ δυσχεραίνοντας τὴν εἰσοδὸν εἰς τὸ πλῆθος ὃ ὑποτίθεται ὅτι θέλει συββββ, καὶ ἀθετοῦντας τὴν πρῶτην ῥητὴν ἐντολὴν τοῦ δωρητοῦ, τὴν δαπανηρὰ κοσμήματα ἀποκλείουσαν. Εἶτα τρεῖς πύλαι φέρουσιν εἰς εὐρὺ τετράγωνον πρόδρομον, ἔχοντα ἀνὰ δύο μεγάλους μαρμαρίνους κίονας εἰς ἐκάστην τῶν πλευρῶν του, καὶ εἰς οὐδὲν χρησιμεύοντα. Ἐκείθεν διὰ δύο μεγάλων κίονων εἰσέρχεται τις εἰς μέγαν περιστυλιον ὑπαιθρον χώρον, πᾶν τὸ κέντρον τῆς οἰκοδομῆς κατέχοντα, καὶ εἰς οὐδὲν χρησιμεύοντα. Ἐπὶ τῶν κίονων δ' ἐπικαθίσταται στοὰ μαρμαρίνων Ἐρμῶν, εἰς οὐδὲν χρησιμεύουσα. Καὶ ταύτης δὲ τὰ πολυέροισμα ἀγάλματα, καὶ οἱ ὑπ' αὐτὴν καὶ ἄλλαχού τῆς οἰκοδομῆς πολυτελεῖς καὶ κατὰ γλυφοὺς κίονας, τὴν ῥητὴν ἐντολὴν τοῦ δωρητοῦ παραβαίνοντες, ἐπέφερον δαπάνην κατὰ πολὺ ὑπερβάσαν τὴν προϋπολογισθείσαν, ἐν ᾧ πᾶν τὸ οἰκοδομημα περιέχει ὀκτὼ μόνον διαμάτια, τῆς

σφα μεγάλα καὶ τέσσαρα μικρά, πλὴν δύο μικροτάτων, ἐνὸς διαδρομοῦ, προσδιορισθέντος εἰς κυλικεῖον (καφενεῖον), ἐνὸς ἡμικυκλιοῦ, οὐ ἀκατανόητος ἐστὶν ὁ περιορισμός, διότι τὸ βλέμμα εἰς αὐτὸ δὲν ἐκτείνεται ἐπὶ κείναις τινῶν βημάτων ἐκάστοτε, καὶ προφανῶς ἐστὶν οὐδὲν ἕτερον ἢ παρὰ τὸ τοῦ ἀρχικοῦ σχεδίου τοῦ Βουλανζέρου. Προσέτι ἔχει δύο ἐσωτερικὰς ὑπαιθρους αὐλάς, εἰς οὐδὲν χρησιμεύουσας, καὶ εἰς δευτέρον ὄροφον τινὰ διαμάτια ταπεινά, εἰς οὐδὲν χρησιμεύοντα καὶ αὐτά, τούλάχιστον βεβαίως οὐχὶ εἰς ἐκθεσίαν.

Τὸ οὕτως ἔχον οἰκοδομημα τοῦτο προσερίδεται εἰς τὸν βασιλικὸν κῆπον, ὥστε ἂν ἀναγνωρισθῆ ἡ ἀνάγκη τοῦ ν' αὐξήθῃ, ἡ ἐπέκτασις αὐτοῦ κατὰ τὴν ἀρχαίαν ἐπιβολὴν, διὰ προσθήκης νέας περιφέρειας, ἧς ἦτον ἀδύνατος, ἐκτός ὅτι ἧς ἦτο καὶ τερατώδης κατὰ τὸ νῦν ἐκτελεσθὲν σχέδιον.

Ἄν ὡς πρόβλημα διαγωνισμοῦ ἐτίθετο σχέδιον οἰκοδομῆς πᾶν ἄλλο ἐπιδεχομένης ἢ ἐπιθεσίαν, τὸ παρ' ἡμῖν ἀνεγερθὲν βεβαίως ἧς ἔσπεφανοῦτο· ἐν ᾧ τὸ ὑπὸ τοῦ Βουλανζέρου διαγραφέν ἦν τοιοῦτο, ὥστε, ἔτη τινὰ μετὰ ταῦτα, ἀπαράλλακτον ἐπενόησαν καὶ οἱ Ἕλληλοι ἀρχιτέκτονες διὰ τὴν ἐν Παρισίοις πρῶτην αὐτῶν διεθνή ἐκθεσίαν, τῇ 1867.

Β. Εἰς τὴν στρογγύλην φρεατοειδῆ αἰθούσαν εἰς ἣν ἐψάλησαν τὰ ἐγκαίνια τοῦ καταστήματος ἐκρίμκντο θυρεοὶ μετὰ θυρεοῦς, γέροντες μεγάλοι γράμμασι τὴν ἐπιγραφὴν Δ' ΟΛΥΜΠΙΑΣ, καὶ ἡ αὐτὴ ἐπανελαμβάνετο ἐν τοῖς διαματίοις ἐπὶ πάντων τῶν ἐκτεθειμένων ἀντικειμένων, ἡ αὐτὴ εἰς πάντα τὰ ἐντυπα προγράμματα κτλ. Ἀλλὰ πάσαι αὐταὶ αἱ ἐπιγραφαί, καὶ ἐκατονταπλασάσαι ἐτι ἂν ἦσαν, δὲν θὰ ἐπέλιον οὐδένα, παραβιάζων καὶ τὰς κοινοτέρως γνωσθεῖς τῆς ἱστορίας, νὰ ὀνομάσῃ τὴν ἄρτι λήξαντα ἐκθεσίαν ἀτετάρτην Ὀλυμπιάδα!!!, ἐμὲ δὲ ἠκιστα πάντων, ἐκ σεβασμοῦ οὐ μόνον πρὸς τὴν ἱστορίαν, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὴν μνήμην τοῦ Ζάππα.

Ἡ Ὀλυμπιάς, ὡς οὐδέεις μαθητῆς Ἑλληνικοῦ σχολείου, πιστεύω, ἀγνοεῖ, ἦν ἡ τετραετηρὶς μεθ' ἣν ἐκάστοτε ἐτελοῦντο ἱεροὶ ἀγῶνες ἐν Ὀλυμπίᾳ, καὶ ἐγένετο ἀνὰ πάσαν τὴν Ἑλλάδα, ἀπὸ τοῦ 777 πρὸ Χριστοῦ, γενικῶς δεκτὴ ὡς μόνος χρονολογικῆ. Ὅτε ἐν τῷ ἐνθουσιασμῷ τῆς φιλογενείας του ὁ Βυ. Ζάππας, συνέλαβε τὴν ἰδέαν, διὰ θυσίας τῆς ὅλης παρουσίας του ν' ἀναστήσῃ ἐν Ἑλλάδι τοὺς ἀρχαίους ἀγῶνας, ἐπρότεινε τότε νὰ τελῶνται αὐτοὶ κατὰ τρίετιαν, ὡς ἕκαστος δύναται νὰ ἰδῇ εἰς τὴν πρῶτην ἐπιστολὴν του ἣν μετὰ τῶν ἄλλων κατέθηκα εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ἑσωτερικῶν. Τότε δ' ἐγὼ, προτρέψας αὐτόν τοὺς ἀγῶνας νὰ συνδύσῃ μετ' ἐκθέσεως, τὸν παρεκίνησα συγχρόνως τὴν τριε-

τίαν να μετατρέψη εις τετραετίαν, και τὰς τετραετίας ταύτας να ονομάσῃ Ὀλυμπιάδας, ἵνα χρησιμεύσιν αὐταὶ ὡς μέτρον τῆς βιομηχανικῆς ἱστορίας και ἀναπτύξεως τῆς νέας Ἑλλάδος. Ὁ Ζάππας, διὰ τοῦ διακυοῦς πνεύματος ὃ τὸν ἐχαρακτήριζεν, ἀμέσως ἀντελήφθη τῆς προτάσεως ταύτης, τὴν ἠσπάσθη θερμῶς, και παρεδέχθη τὴν ἐγκατάστασιν τῶν βιομηχανικῶν Ὀλυμπιάδων. Ἡ ἐκθεσις λοιπὸν αὕτη, τελεσθεῖσα οὐχὶ μετὰ 9, ἀλλὰ μετὰ 29 ἔτη ἀπὸ τῆς πρώτης, ἐστὶ τετάρτη ἐκθεσις, οὐχὶ τετάρτη Ὀλυμπιάς, και ἂν τις εἰς τούτωντιον θέλῃ να ἐπιμείνῃ, ἢ τὰ στοιχειωδέστερα τῆς ἱστορίας ἀγνοεῖ, ἢ ἐν γνώσει θέλει να ἐκθέσῃ τὴν Ἑλλάδα εἰς τὴν κοινὴν χλευὴν, και περιφρονῶν ν' ἀθετήσῃ τοῦ δωρητοῦ τὴν πρόθεσιν. Ἡ λήξασα ἐκθεσις δὲν ἦτο τετάρτη Ὀλυμπιάς. Δύναται ἴσως να ὀνομασθῇ, ἂν θέλωμεν, πρώτη Ὀλυμπιάς, και ἐλπίζω και πίπτειμαι ὅτι οἱ μετὰ τέσσαρα ἔτη τὰς ἐκθέσεως μέλλοντες να διευθετήσωσι, μὴ ἔχοντες λόγον ἵνα πράξωσι και παρὰ τὴν ἱστορίαν και παρὰ τοῦ Ζάππα τὴν θέλησιν θέλωσιν ὀνομάσαι ἐκείνην οὐχὶ πέμπτην, ἀλλὰ δευτέραν Ὀλυμπιάδα, και οὕτω θέλει ἀρχίσει ἡ τακτικὴ τῶν Ὀλυμπιάδων ἀριθμησις.

Γ. Εἶπον, και οὐδαὶς ἀγνοεῖ, ὅτι τοῦ δωρητοῦ ἡ πρόθεσις ἦν ἀπλῶς ν' ἀναστήσῃ τοὺς ἀγῶνας τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος, και ὅτι μόνον εἵπεται προτραπείς ἐπέσθη να συνδυάσῃ αὐτοὺς μετὰ βιομηχανικῆς, γεωργικῆς κτλ. ἐκθέσεως, οὕτως ὥστε αὐτὴ μὲν να διαρκῇ τέσσαρας ἐβδομάδας, κατὰ δὲ τὰς τέσσαρας κυριακὰς μετὰ μεσημβρίαν να τελώνται οἱ ἀγῶνες, τὴν μὲν πρώτην οἱ γυμνασῆ, ἰδίως διὰ τὸν συρρέοντα λαὸν ἐν ἐποχῇ ἐκθέσεως, τὴν δὲ δευτέραν κυριακὴν ἵπποδρομικοὶ ἐγγυρῶν ἵππων, τὴν τρίτην μουσικός, και τὴν τετάρτην δραματικός, διδασκαμένου δράματός τινος ὃ ἤθελε βραβευθῆ. Ἡ ἐκθεσις διήρκεσεν ἀντὶ τεσσάρων ἡμέρων ἐβδομάδας, ἀλλὰ μᾶλλον ἐπεριμείναμεν κυριακὴν μετὰ κυριακὴν. Ἀγῶνας οὐδενὸς εἶδους δὲν εἶδομεν, και ὅμως αὕτη ἦν ἡ βᾶσις τῆς προσφορᾶς τοῦ Ζάππα. Ἐδυνάμεθα, ἂν δὲν μᾶς ἤρεσκε, να μὴ δεχθῶμεν τὴν προσφορὰν ἀλλ' ὅτε ἀπαξ τὴν ἐδέχθημεν, ὡφείλομεν να τὴν σεβασθῶμεν. Πῶς περὶ τούτων ἐμφράζεται εἰς τὴν διαθήκην του δὲν ἠξεύρω. Ἀλλ' εἶπον ἤδη τοὺς λόγους δι' οὓς αἱ ἐπιστολαὶ του εἰσὶν ἡ ἀκριβεστερά ἐκφρασις τῆς θελήσεώς του.

Οἱ ἀγῶνες οὗτοι ἤθελεν, ἢ ἐδέχθη, ὁ Ζάππας να τελώνται ἐντὸς τοῦ Σταδίου, ὃ ἐπὶ τσοῦτους αἰῶνας ἐφαίνετο διαμείναν ἀκέραιον ὡς ἵνα τοὺς περιμείνῃ, και, κατὰ τὸν προϋπολογισμόν του αὐτοῦ Βουλανζέρου, συγκατένευσεν ὁ γενναῖος πατριώτης να δαπανῆσῃ διακοσίας ἑξαχίλιας δραχμῶν διὰ τὴν ἐπιμαρμαρῶσιν

και δι' ἐδωλίων κατακλύψιν τῶν πλευρῶν τοῦ Σταδίου, ὅπερ ὁ ἀπέδιδεν εἰς τὴν πόλιν τῶν Ἀθηναίων και εἰς τὴν παγκόσμιον περιέργειαν ἐν τῶν λαμπροτάτων μνημείων τῆς ἀρχαιότητος. Ἀλλὰ τοῦτο παρωράθη και ἐλησμονήθη παντάπασι, ἀφ' οὗ μάλιστα και αἱ 200,000 και ἄλλοι ἔτι ποσότητες ἀπεροφθήθησαν ὑπὸ τῶν Ερμῶν και κίωνων τοῦ οὐχ ἦττον κληθέντος Ζαππείου, και τοῦτο ὠκοδομήθη, οὐχὶ ἐπιπλορηθῆς τοῦ Σταδίου, ὡς ἐπρόκειτο, ἀλλὰ προσκεκολλημένον εἰς τὰ νῦτα τοῦ κήπου τῶν Ἀνακτόρων.

Τοὺς γυμνασῆς ὁμοῦ ἀγῶνας ὑπῆρξε θέαμα και γύμνασμά τι ἀντικαταστάσῃσαν διὰ πάσης τῆς διοικήσεως τῆς ἐκθέσεως... ὁ Ῥωσικὸς σιδηρόδρομος! Ὁ Ζάππας δαπανᾷ μεγαλοφύγως πᾶσαν του τὴν περιουσίαν, καλεῖ πᾶν τὸ ἔθνος και τῶν ξένων τοὺς εἰς τὴν κλασικὴν ἱστορίαν και φιλολογίαν τραφέντας ἵνα γίνωνται μάρτυρες τῆς μετὰ τῆς ἐλευθερίας ἀναγεννήσεως τῶν λαμπρῶν ἡμερῶν ἀς ὁ Πίνδαρος ἐψάλλε, και ὡς ἴδρυμα αὐτοῦ, ἐν μέσῃ Ἑλλάδι, ὑπὸ τοὺς κίονας τοῦ Ὀλυμπίου Διός, ἐρχονται να ἴδωσι κατὰ τὰς πανηγυρικὰς ἐκαταήμερας... τὸν Ῥωσικὸν σιδηρόδρομον! Ἰσως μὲ παρασύρει ὑπερβολὴ φρονημάτων προκαταληφμένων ἀλλ' ὁμολογῶ ὅτι ὁσάκις προσῆλθον εἰς τὸ κατάστημα τῆς ἐκθέσεως, ἀπέφυγον και ἐν μόνον βλέμμα να ρίψω εἰς τὸν Ῥωσικὸν σιδηρόδρομον, και ἠσθανόμην ὡς ἂν ἠρθρίων. "Ἦκουσα λεγόμενον ὅτι τοῦτο ἐγένετο πρὸς χρηματισμόν, ὡς παιδιὰ προσοδοφόρος· ἀλλὰ τότε τὸ εἰρημά μου θὰ ἦτο και εἰς λογαριασμόν τοῦ κ. Ζάππα, ὅστις βεβαίως, ὅτε κατέθετε τὰ ἑκατομμύρια του εἰς τὸν βωμὸν τῆς πατρίδος, δὲν ἀπέβλεπεν εἰς εἰσπραξὴν τούτων ἐν Ῥωσικῶν σιδηροδρόμων. Πίπτειμαι μάλιστα ὅτι ἂν εἴη και ἠρωτάτο περὶ εἰσπραξέως ἐξ εἰσιτηρίων εἰς τὴν ἐκθεσιν, ὃ ἀπέκρουεν ἐντόνος και ταύτην, ὡς παρεξήγησιν τῶν προθέσεών του. Ὅσα ἐλευθέρως προσέφερον ἤρκου, ἂν ἰδαπανῶντο κατὰ τὴν πρόθεσιν του, εἰς πάσας τῆς ἐκθέσεως τὰς ἀνάγκας.

Ἀλλ' ἡ φυτεία κήπων πρὸ τοῦ καταστήματος, ἡ οἰκοδομὴ θεάτρου, ἡ αὔξησις τοῦ ἀρτιπερατωθέντος οἰκοδομήματος, προκαλοῦσι δαπάνας δι' ἀς προσπατεῖται και δάνειον οὐχὶ ἔλαττον τοῦ ἡμίσεως ἑκατομμυρίου. Εἰμὶ βέβαιος ὅτι ὁ μακάριος ἀνὴρ ὁ ἀνεστρέφετο ἐντὸς τοῦ τάφου του ἂν εἰδύνατο να μάθῃ ἐκεῖ ὅτι ἐκληροδότησεν ἀνάγκην δανείου εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Τὰ πρὸ τοῦ μεγάρου τῆς ἐκθέσεως πεδία πρέπει οὐχὶ εἰς κήπους να φυτευθῶσιν, ἀλλὰ να διασκευασθῶσιν εἰς στάδιον διὰ τοὺς γυμνασῆς ἀγῶνας, ἀφ' οὗ παρωράθη και ἐλησμονήθη ἢ ἐπιβολὴ τῆς εἰς αὐτοὺς χρησιμοποίησεως τοῦ

ἀρχαίου σταδίου· διότι ὡς ἀπαράδεκτον θεωρῶ τὴν ὑπόθεσιν ὅτι και κατὰ τὴν δευτέραν Ὀλυμπιάδα και τὰς ἐπομένους, ὅτε τὰ πάντα θέλωσιν εἶχει καιρὸν καταλλήλως να παρασκευασθῶσι, θέλει παραμεληθῆ, ἀσεβῶς πρὸς τὴν μνήμην και τὴν θέλησιν τοῦ δωρητοῦ, ἢ πρώτη βᾶσις τῆς ὅλης αὐτοῦ ἐπιχειρήσεως.

Βεβαίως, ἂν ἄλλη ἤρασθη θέσις διὰ τοὺς ἀγῶνας, ἢ ἐκτασις μεταξύ τοῦ Ὀλυμπίου και τοῦ Ζαππείου, εἰς κήπον δικαιομένην, ἐστὶ ὠρεῖον κόσμημα και χαριέστατος περίπατος τῶν μερῶν ἐκείνων τῆς πόλεως. Ἀλλὰ τοῦτο ἀφορᾷ τὴν πόλιν, ἀφορᾷ τὸν δῆμον· τί σχέσιν ἔχει πρὸς τὴν βιομηχανικὴν ἐκθεσιν, εἰς ἣν, κατὰ τὸ γνήσιον σχέδιον, και αὐτὰ τὰ κηπουρικὰ και γεωργικὰ προΐοντα ἔχουσιν ὠρισμένην τὴν θέσιν των μεταξύ τῶν ἀκτινοειδῶν στοῶν; Ὁ Ζάππας οὐδέποτε ἀπήρτησε μεγάλους δημοσίους κήπους περὶ τὴν ἐκθεσιν του, ἣν ἤθελεν ἀπηλλαγμένην περιττῶν και πομπωδῶν κοσμημάτων.

Ἀλλὰ τὸ θεᾶτρον! Θεᾶτρον πῶς; Θεᾶτρον διατί; Πότε ὁ Εὐαγγέλης Ζάππας εἶπεν ὅτι θέλει να διαθέσῃ τὰ χρήματά του ὑπὲρ οἰκοδομῆς θεάτρου; Τὸ μόνον ὃ ἐδέχθη ὅτε τοὺς ἀγῶνας του ἐξέτεινεν εἰς βιομηχανικὴν ἐκθεσιν, ἦν ὅτι κατὰ τὴν ἐσπέραν τῆς τελευταίας ἐκ τῶν τεσσάρων κυριακῶν τῆς ἐκθέσεως θὰ ἐδιδάσκετο ἐν νέον ἑλληνικὸν δράμα, ὃ θὰ εἶχε νικήσει ἐν διαγωνισμῷ. Μίαν λοιπὸν ἐσπέραν ἀνὰ πᾶσαν τετραετίαν θὰ ἐδιδάσκετο ἐν δράμα κτλ' ἐντολήν του. Καὶ διὰ τοῦτο θὰ πρέπη να κτισθῇ ἰδιαίτερον θεᾶτρον! και να κτισθῇ ἐκ τῆς κληροδοτηθείσης περιουσίας του, ἢ ἐκ δανείου εἰς βάρος αὐτῆς!

Εἶπον ἀνωτέρω ἔλογαφως τὸ ὄνομα τοῦ κ. Εὐαγγέλου Ζάππα, διότι οὐχὶ εἰς ἐκείνον, ἀλλ' εἰς τὸν ἐξάδελφόν του, Κωνσταντίνον, περὶ οὗ εἶχον πληροφορηθῆ ὅτι ἐνεφορεῖτο ὑπ' οὐχ ἦτον γενναίου πατριωτισμοῦ ἢ ὁ ἀποθανὼν συγγενῆς του, εἶχον γράψῃ πρὸ πολλῶν ἐτῶν, προτρέπων αὐτὸν ν' ἀγοράσῃ τὰ ἐν ερείπῳ κείμενα θεμέλια τοῦ θεάτρου, ὃ ἠγόρασεν ὁ κ. Συγγρός, να οἰκοδομήσῃ ἐπ' αὐτοῦ ἑθνικὸν θεᾶτρον μετὰ παραρτημάτων προσοδοφόρων, και μετὰ τούτων, και προσθέτου προικοδοτήσεως, ν' ἀφιέρωσῃ αὐτὸ εἰς τὸ ἔθνος.

Ὁ Κος Ζάππας δὲν ἀπέκρουσε τὴν γνώμην ταύτην τὸ πρῶτον· ἀλλὰ μετὰ ταῦτα ἀλλαχόθεν εἰς ἄλλα φιλογενῆ ἔργα προτραπείς, ὡς τὴν ἔδρυσιν τοῦ μεγάλου παρθεναγωγείου ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἀπέστη αὐτῆς. Ἀγνοῶ ἂν σήμερον ἐπανέκαμψεν εἰς αὐτὴν, και ἂν ἐκ πρωτοβουλίας του και ἐξ ἰδίων κεφαλαίων πρόκειται να οἰκοδομηθῇ τὸ περὶ οὗ γίνεταί λόγος θεᾶτρον. Καὶ ποῦ μὲν θέλει κτισθῆ, ἂν παρὰ

τῇ ἐκθέσει ἢ ἀλλαχό, ἀδιόφορον, πλὴν ὅτι ἂν ἑθνικὸν τὸ θεᾶτρον, πρέπει να κείται εἰς μέρος τῆς πόλεως κεντρικόν. Ὡς καθὲς δὲ γινώσκει, τὸ ἑθνικὸν θεᾶτρον, μὴ ὄν ἐκ τῶν σανδοκτιστῶν παραρηγμάτων ἐκείνων, ἐφ' ὧν παίζονται μελοδραματικά και ἄσημοι μικραὶ κωμῳδία (τοῖς παιδίοις ἔν' ἡ γέλως, ἀλλ' ὑψηλὸν ἔχον σκοπῶν, τὸν τοῦ πλουτισμοῦ τῆς ἑθνικῆς φιλολογίας, και τῆς τοῦ ἔθνους διανοητικῆς ἀναπτύξεως, ἀπαιτεῖται να κτισθῇ ἀξιοπρεπῶς, μετ' εὐρυχωρῶν διαστάσεων, μετὰ πλουσίας διασκευῆς ἢ, ὅσα πρέπει τῇ τραγωδίᾳ και τῇ ὑψηλῇ κωμῳδίᾳ ὥστε ἐπειδὴ ὁ Κος Κωνστ. Ζάππας, ἂν προτίθηται να οἰκοδομήσῃ θεᾶτρον ἰδίᾳ διαπάνη, βεβαίως τοιοῦτο προτίθεται, δι' αὐτὸ δ' οὐχὶ μόνον μέρος τοῦ προκειμένου δανείου τῶν 500,000 δραχμῶν, ἀλλ' οὐδ' ὅλον τὸ δάνειον, οὐδ' ἴσως αὐτοῦ ἀνώτερον δὲν ἤθελεν ἐξαρτήσει. Δὲν ἐνοῶ ἂν και πῶς ὁ κ. Ζάππας συνέλαβε τὴν ἰδέαν διὰ δανείου να κτισθῇ τὸ θεᾶτρον του. Ἄν δὲ δὲν κτίζεται ὑπ' ἐκείνου, ἀλλ' ἐκ τῶν χρημάτων τοῦ Εὐαγγέλη Ζάππα, τοῦτο ἐτι ὀλιγώτερον ἐνοῶ, διότι τοιαύτη οὐδέποτε ἦν τοῦ Εὐαγγέλη ἡ ἐντολή.

Ὡς δὲ πρὸς τὴν ἀρχιτεκτονικὴν εὐρυσιν τοῦ Ζαππείου, εἰς ἣν πρόκειται μέρος τοῦ δανείου να χρησιμεύσῃ, αὐτὸ μὲν ὡς ἔχει τὸ κατάστημα νομιζόμεν ἐντελῶς ἀδύνατον να εὐρυθῆ, χωρὶς να γίνῃ ἐτι τερατωδέστερον ἂν δὲ προστεθῶσιν ἀνεξάρτητα αὐτοῦ παραρτήματα, ἐν μόνον εὐχόμεθα, να μὴ τῷ ὁμοιάζωσιν.

Ἦδη ἐν τούτοις ἐκλείσθη, και ἡ χρῆσις του ἐλειξεν. Εἰς τί θέλει χρησιμεύσει ἐπὶ τέσσαρα ὅλα ἔτη, μέχρι τῆς δευτέρας Ὀλυμπιάδος, κατὰ τὸ 1892; Ἐρωτῶμεν νῦν διὰ να μὴ ἔχωμεν να ἐπανέλθωμεν εἰς τούτο ὅτε δὲν θὰ εἶναι ἴσως καιρός, και ἵνα μὴ ἔχωμεν ἐπὶ τῆς συνειδήσεως ὅτι γνωρίζοντες πῶς ἐσκέπτετο περὶ τούτου ὁ δωρητῆς, δὲν τὸ κατεστήσαμεν γνωστὸν ὅτε ἐπρεπεν.

Ἡ πρόθεσις λοιπὸν τοῦ Εὐαγγέλη Ζάππα ἦν, ἀπὸ ἐκθέσεως εἰς ἐκθεσιν τὸ Ὀλυμπιακὸν κατάστημα, δι' ἀναγκαιῶν ἐσωτερικῶν μεταρρυθμίσεων, οἷον ξυλίων διαιρέσεων, κτλ., να μετατρέπηται εἰς διάφορα ἐργαστάσια, ἐν οἷς οἱ μᾶλλον διακεκομμένοι τῶν ἐκθετῶν να μανθάνωσι, παρὰ διδασκάλων ἐξ Εὐρώπης μετακλυμένων, εἴτε τοῖς ἐλλείπει πρὸς τελεσιποίησιν τῶν τεχνῶν ἀς ἐπαγγέλλονται. Ἡ γνώμη του αὕτη, ἢ ἡ εἰς τὴν τοιαύτην γνώμην συναίνεσις του, οὐδὲλως ἀμφιβάλλω ὅτι εὐρίσκειται ἐκπεφρασμένη ἐν ταῖς προμνημονευθείσαις ἐπιστολαῖς. Ἀλλὰ και ἂν ἐκεῖ δὲν εὐρίσκατο, και ἂν ὑπελαμβάνετο ὡς πρότασις νέα, τὸ κατ' ἐμὲ οὐδὲλως θὰ ἐδίσταζον να τὴν ὑποστηρίξω ὡς ὀρθὴν και χρήσιμον, διότι οὕτω βαθυηδόν, εὐκό-

λως και ολιγοδακτύως θα έτελειοποιείτο ή έγ-
χώριος βιομηχανία.

Ίδών περ' είπειν χειρότερα εις τήν έκθεσιν,
ηρώτησα διατί αυτά δέν πωλούνται εύθιυώτερον
και δέν προτιμούνται εν τή καταναλώσει των
ξένων, εφ'ών μεγάλα τέλη βαρύνουσι, και διατί
μεταξύ αυτών δέν βλέπω και μέλανα, ών έστι
κοινοτάτη ή χρήση, και λευκά, τά τσοσούτων
επιζήτητα δια τας συνακαστροφάς, και έμαθον
ότι τούτου αιτία ήν ή εν Έλλάδι άπειρία περι
τήν έντελή των δερμάτων καταργασίαν, εισα-
γομένων ένεκα τούτου εκ του έξωτερικού επί
βαρεία και τούτων φορολογία. Και τώ έντι εν
πάση τή έκθεσει είδον όλίγα τινά μόνον έέρ-
ματα εις μίαν γωνίαν κρεμάμενα. "Αν λοιπόν
μετά τήν λήξιν τής έκθέσεως έμπειρος βιομήχα-
νος, μετακληθείς εξ Ευρώπης, δείξη εις τους έκ-
λεκτοτέρους των ήμετέρων βυροδεψών τί τοίς
έλλείπει προς τελειοποίησιν τής εργασίας αυτών,
ή διδάσκαλία του έσται βραχυτάτη, διότι θα
διδάσκη έμπειροτέχνες, και ή Έλλάς δέν
θα φορολογηται υπό τής άλλοδαπής δια τά
δέρματα, εφ'ού παράγει αυτά έντός τής χώρας,
και δια τά διάφορα εξ αυτών κατασκευάσματα,
δι'α, καθ'όσον υπάρχει ανάγκη, δύνανται επίσης
νά μετακαλώνται εκ τής άλλοδαπής διδάσκαλοι
και δι' αυτών τήν τελειοποίησιν.

Έκάστη τέχνη, εις γεγυμνασμένους διδα-
σκομένη, όλίγους μήνας μόνον θα άπαιτη, και
έν τώ καταστήματι δύνανται συγχρόνως πολλοί
νά διδάσκωνται αναλόγως των ύφισταμένων
πόρων.

Ούτω φρονώ, συμφώνως προς τον μακαρίτην
Ζάππαν, ότι το κατάστημα τής έκθέσεως, και
έταν εκθεσις δέν υπάρχει, δύναται ν' αναδειχθῃ
χρησιμώτατον κέντρον τής ύλικής αναπτύξεως
τής Έλλάδος.

A. P. ΡΑΓΚΑΠΗΣ

ΣΚΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΓΝΩΜΑΙ

Η εν τή στοργή έμπιστοσύνη ομοιάζει τήν άπει-
ρον γαλήνην ώραιας άνεφέλου ήμέρας.

Συμβουλή κακώς γενομένη δεκτή άνορύττει χάσμα
μεταξύ του δίδοντος και έκείνου προς όν άπευθύνεται.

Μεγάλη λύπη παρέχει πολύτιμον άνεξαρτησίαν
άποσπώσα ήμας από παντός.

Ήνε εύγενής ψυχή έκείνη εν αίε και μόνη ή αγάπη
λογίζεται ως εύτυχία.

Μή κατηγορείτε επί ύπερηφανείας τους ελλικρινεις
έκείνους οίτινες έκδηλοσιν έλευθέρως τήν χαράν
και τήν έκπληξιν ήν παρέσχεν εις αυτούς άπροσδέ-
κτος έπιτυχία.

ΧΑΡΑΛΔΟΣ Ο ΗΓΕΜΩΝ ΤΩΝ ΒΑΡΙΑΓΩΝ Βυζαντινόν Ιστορήμα.

(Συνέχεια ίδε προηγούμενον φύλλον).

Επίσης αξιοσημείωτα ύπήρξαν τά εν τή
κάτω Ίταλία των Νορμανών καταθώματα, και
σπουδαιότατη ή έμμισος αυτών επήρεια επί των
τυχών του ήμετέρου γένους, καθ' όσον οι επιδρο-
μείς ούτοι έγένοντο οι άληθείς άυτουργοί τής
από πολλού παρορασκευαζομένης ρήξεως μεταξύ
Αγκτολής και Δύσεως, ήτις προϊόντος του χρό-
νου, επήγαγε τήν ύλοσχερή χειρώσιν τής τε Βυ-
ζαντινής εκκλησίας και αυτης τής βασιλείας.

Τά πρώτα Νορμαννικά στίφη επεφάνησαν εν
Απουλία περι τό έτος 1016, και δὴ χάριν προ-
σωνήσεως εν τώ όρει Γαργάνω, φημιζομένη δια
τά εκεί διαπρακτούμενα υπό του Αρχαγγέλου
Μιχαήλ θαύματα. Αλλ' εις τους προσωνητάς
τούτους εδόθη προσχωρῶς πολύ εύρύτερον ενεργείας
στάδιον, ως εκ τής εξής άφορμής. Ακμαζόντος
έτι του υπό τον Βασίλειον Β' μακρού Βουλγα-
ρικού πολέμου, εξεβράχη κατά τό 1009 εν τή
κάτω Ίταλία στάσις υπό τινα πρόχαιτον τής
Βάριος, όνόματι Μέλ. Και κατ' αρχάς μὲν άνε-
δείχθη ούτος ηγεμόνος, αλλά τό 1011 κατα-
τροπήθη υπό του Κατεπάνω Βασιλείου Αργυρού,
και τής Βάριος άλωθείσης, μόλις εσάθη δια φ-
γῆς. Πινών δ' επί τούτω τά μένεα, ότε μετά πεν-
ταετίαν συνήντησε τους προειρημένους προσκυ-
νητάς, εύχερῶς προσέλαθεν αυτούς ως συμμάχους
κατά των Βυζαντινών, ύποσχεθείς ως άμοιβήν
τάς καλλίστας τής χώρας γαίας. Πράγματι δέ
οι εν λόγω Νορμαννοι, άπελθόντες εις τά ίδια,
συνέλεξαν πολυάριθμα τυχοδιωκτικά στίφη, και
μετ' αυτών επανακάμφαντες, ενέβαλον εις Α-
πουλίαν κατά τό 1018, υπό τήν ήδηγίαν του
Μέλ. Και πάλιν ήμως ή στασιαστής ούτος και-
περ κατ' αρχάς εύδοκμήσας, κατατροπήθη υπό
του γενναίου Κατεπάνω Βουλιανού, σπείσαντος
εκ Κωνσταντινουπόλεως τή διαταγή του Βα-
σιλείου. Αλλ' ούδόλως επί τούτω άπογνοός, επέ-
τυχε νέον σύμμαχον τον Αύτοκράτορα τής Γερ-
μανίας Έρρίκον Β', τον διάδοχον του Όθωνος Γ'.
Και ή μὲν Βουλιανός τελεσφόρος ήμύνθη κατά
του νέου τούτου πολεμίου, άλλ' ή κατάσταση
διαρκῶς εδεινούτο, καιτοι θανόντος εν τώ μετα-
ξύ τούτω του Μέλ, καθ'όσον οι μὲν έγγχώριοι έ-
στασιάζον πάντοτε, οι Σαρρακηνοί, εκ Σικελίας
ύφύομενοι, επεχειρουν επιδρομάς ύλεθρίας, ή
Γερμανός Αύτοκράτωρ πεισμόνως εκ βορρῶς επε-
τίθετο, ή Ποντίφῆς τής Ρώμης κακεντραχῶς έρ-
βαδιούργει, και οι Νορμαννοι, άπαύστως συρρέον-
τες και πάντας τους διαμαχομένους ενάλλάξ

ύπηρετοῦντες, παρεσκευάζον τον ίδιον ήρκαθον.
Ουδ' άνεβλήθη ούτος επί πολύ, διότι ήδη κατά
τό 1027 ήδρυσαν ίδιαν εν Αθήρσῳ Κομητείαν
υπό τον Ραινούλον.

Εκ του πυρήνος τούτου άνεπτύχθη τάχιστα
δένδρον άμφιλαφές, και ήδη κατά τό 1057 ή
περιώνυμος Ροβέρτος ή Ρυσκάρδος, ή Ηκανούργος,
άνεγνωρίσθη υπό του τότε Πάπα Λέοντος του Θ'.
ως δούς τής τε Καλαβρίας, τής Απουλίας και
αυτης έτι τής υπό των Αράβων κατεχομένης
Σικελίας. Γνωστόν δέ ότι, άμα κυριαρχήσας τής
κάτω Ίταλίας ή πολυμήχανος εκείνος άνήρ, έρ-
ρίψε βάσκανον βλέμμα επί του έντεϋθεν του Α-
δρίου Βυζαντινού Κράτους. Τά μεταγενέστερα
γεγονότα υπεραβάνουσι τή πλεισίαν του περὶ-
τος διηγήματος, άλλκ πάντες ένθυμούνται τήν
κατά του Δυβραχίου κραταιάν του Ρυσκάρδου
έφοδον, τήν εβρωμένην άμυναν του Αλεξίου Κο-
μνηνού, τήν μετ' όλίγων επέλθουσαν πρώτην
σταυροφορίαν, τον πόλεμον, εν ή ύπό του Ρυ-
σκάρδου Βοημοῦνδος προδοτικῶς έκήρυξε κατά
του ήμετέρου Αύτοκράτορος, τά μυθικά του Ταγ-
κρέδου, άνεψιού εξ άδελφῆς του Βοημοῦνδου,
άνδραγαθήματα, άτινα ύμνησεν ή Τάσσος, και
τάς έπιλοίπους των Νορμαννών τούτων μετά
του Έλληνικού Κράτους σχέσεις, άτινες εκλέ-
σαν μὲν τους Κομνηνούς, άλλκ και παρεσκευασαν
τήν οικτραν των Αγγέλων δυναστείαν. Η Α-
λεξιάς τής Αννης Κομνηνῆς, τής μουστραφούς
ταύτης του Αλεξίου θυγατρῆς, λεπτομερῶς άφη-
γείται τά εν λόγω γεγονότα, και άπέμεινεν εν
των τιμαλοτέρων φιλολογικῶν κειμηλίων του
Μεσαιώνος.

Εν δέ τή Ρωσία επεφάνησαν οι Νορμαννοι
κατά τό 860, υπό τήν επωνυμίαν Βαριάγοι ή
Βαρχγγηνοί, τής επαρχίας Νοβγορόδ άποδειχ-
θείσης τήν ήγεμονείαν ενός των μεγαστάνων αυ-
τών, του Ρουρίου. Από τής εποχῆς εκείνης
άπετέλεσαν οι Βαριάγοι τήν ύπερφίλον σωμα-
τοφυλακήν των Ρώσων Ηγεμόνων, και άργό-
τερον των Βυζαντινών Αύτοκρατόρων.

Αλλ' επανέλωμεν προς βορρῶν, όπου έτι
θαυμασιώτερον επετέλεσαν ή παράδοξος ούτος λα-
ός. Είδομεν ήδη βτι ή Ίσλανδία κατελήφθη
υπό των Νορμαννών περι τά μέσα του 9ου αιῶ-
νος. Οι πρώτοι ανακαλύψαντες τήν μεγαλό-
νησον εκείνην, τήν σπουδαιότεραν εν Ευρώπη
μετά τήν Αγγλίαν, ύπήρξαν Ίρλανδοί τινες μο-
ναχοί, οίτινες κατά τό 795 υπεράβαντες τάς
Φαράς νήσους και προς βορρῶν χωρήσαντες ά-
πήντησαν τάς έρήμους Ίσλανδικῆς άκτής, και
παρέμειναν επ' αυτών άλλ' ούδόλως πλέον
μετά τής Ευρώπης συνεικονώνησαν, διό και ή
ανακαλύψις άπέμεινεν άγνωστος. Κατά δέ τό
874 κατέπλευσαν επί τής νήσου οι Νορμαννοι
υπό τον Βίχιγκα Ναδδδον, και πρό αυτών

διώξαντες τους άπογνοους των μοναχών, ήδρυ-
σαν μόνιμον άποικίαν εν Ραϊκείαναις, τή και
νῦν έτι πρωτεύουση. Επελθόντων δέ άργότερον
των φευγόντων τάς καταπίσεις Χαράλδου του
Αθροκόμου, θαυμασίως εξήνθησεν ή εν λόγω
άποικία, ήτις ήσπάσθη κατά τό έτος 1000
τον χριστιανισμόν, και άνεπτύχθη εν Ίσλανδία
περιώνυμος φιλολογική Σχολή, εις τήν ήφείλαμεν,
τον πολλοίς άλλοις, και τήν έκδοσιν τής άρχαιο-
τέρας των δύο Έδδῶν.

Κατά δέ τό 870 εξόριστοί τινες εξ Ίσλανδι-
ας υπό τον Ρυνθιόρνον και άργότερον εν έτει 983
υπό Έρρίκον τον Ρουθρόν, άνεκαλύψαν τήν Γρο-
λανδίαν, τσοσούτων δέ ταχῶς επηκολούθησεν
ή εισροή νέων άποίκων, ώστε περι τό έτος 1000
ύπήρχον ήδη διακόσμοι επί τής άγνωστου εκεί-
νης χώρας εγκαταστάσεις. Κατά τήν αυτην επο-
χήν ή Βιάρνης, εκ Γροιλανδίας πλέον, είδεν ενώ-
πιον αυτου γῆν έτεραν, υπό άπεράντων κεικαλυ-
μένην θασών, και κατά τό έπίον έτος ή Λείφος,
ή του Έρρίκου υιός, άπεβιβάσθη επί τής γῆς
εκείνης, ήν άπεκάλεσε Βινλανδίαν, ήτοι χώραν
του οίνου, ως εκ του πλεθους των επί των δέν-
δρων άνερόπωντων άγρίων κλημάτων.

Ην δέ ή Βιλανδία αυτη ούδεν έτερον ή ή
Αρκτική Αμερική, μεταξύ του άγιου Λαυρεντίου
και του Ουδδονος. Ο Λείφος εκ του Λαβροδρό-
που τό πρώτον κατέπλευσεν, έχώρησε προς νό-
τον και πάλιν επανέκαμφεν άλλ' εξ άργότερον
ετη ή Νορμαννός έμπορος Θεοφίλος Καροίμνης
ήδρυσεν τήν πρώτην επί τής νέας γῆς άποικίαν,
ήν εν τούτοις ταχῶς κατέστρεψαν οι γηγενείς,
Σαρκαλιγγεροι καλούμενοι, και πιθανῶς Έσκι-
μῶει. Ταύτην ήμως επηκολούθησαν έτεροι, και
κατά τής αρχῆς του 12ου αιῶνος ή ιεράρχης
Έρρίκος τής Γροιλανδικῆς εσχρημάτισεν εν Βινλαν-
δία ίδιαν επισκοπήν. Σύν καιρῶ δέ οι άποικοι
ούτοι κατήλθον προς νότον μέχρι των δύο Καρολι-
νών, ήτοι σχεδόν μέχρι του Μεξικανικού κόλπου,
ονομάσαντες τήν χώραν εκείνην Χεϊτρομανελάν-
δην. Αλλά κατά τό 14ον αιώνα εξέλιπε παν
έγνος των εν λόγω άποικιῶν, και αυτών έτι των επί
τῆς Γροιλανδίας, συνεπέλα βεβαίως των προς
τους Ίθαγενείς άπαύστων αγώνων και τής πανώ-
λους, ούτως ώστε ή Κολόμβος, επισκεφθείς τήν
Ίσλανδίαν κατά τό 1477, ούδεν πλέον ήκουσε
περι του ύπερωκεανείου εκείνου κόσμου, εν μετ'
όλίγων αυτος και αυθις ανακαλύψεν. Ουχ' ήττον
γεγονός αναμφίλεκτον, καιτοι ήμισα γνωστόν,
τυγχάνει ότι, πέντε ύλους πρό του Κολόμβου
αιῶνας, πάσα ή ακτή τής Βορείας Αμερικῆς
εξηρευνήθη και άπρηκίσθη υπό των Νορμαννών.
Και σήμερον δέ άκόμη άνευρίσκονται πολυάριθ-
μοι λίθοι φέροντες αρχίας Ρουμικῆς επιγραφῆς,
μέχρις αυτών των νοτιωτέρων τής Όμοσπονδίας
πολιτειῶν.

B.

Ἡ βραχυτάτη αὐτὴ σκιαγραφία τῆς ἀρχαίας τῶν Νορμαννῶν ἱστορίας, ὡς καὶ τῆς σχετικῆς πρὸς αὐτοὺς καταστάσεως τῆς Εὐρώπης περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἐνδεκάτου αἰῶνος, ἦν ἀπαραίτητος πρὸς κατὰλήψιν τῶν ἐν τῷ παρόντι διηγήματι ἀναπτυχθεσμένων γεγονότων.

Ὁ Ἰάβλος Σιγοῦρδος, ἡγεμὼν τῶν Στιγγαρίων, καὶ ἀπόγονος Χαράλδου τοῦ Ἀβροκόμου, ἦν ἀνὴρ ἐπιφανὴς μεταξὺ τῶν Νορμαννῶν. Ἀπὸ τῆς νεανικῆς αὐτοῦ ἡλικίας ζηλώσας τῶν Βικινγκων τ' ἀνδραγαθήματα, καὶ κατάρτισας στολίσκον ἐκ συμπάσης αὐτοῦ τῆς πατρῴας, ἀπέβη τάχιστα περιβόλλητος διὰ τε τὸ παράτολμον καὶ τὴν ἐπιτυχίαν πασῶν αὐτοῦ τῶν ἐπιχειρήσεων. Ἐἰς τὴν ἀπλήν τοῦ ἠνόματος αὐτοῦ μείναν ἔτρεμον οἱ κάτοικοι, οὐ μόνον τῶν ἐγγυτέρων Ἀγγλικῶν καὶ Γερμανικῶν παραλίω, ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τῶν ἀπωτέρων χωρίων, καθ' ὅσον οἱ Σιγοῦρδος ἦν ἐκ τῶν μέχρι τοῦ Λιγαίου ἀφικθέντων, καὶ τὰς Ἑλληνικὰς νήσους δρωσάντων. Διὸ καὶ οὐδόλιος ἔμπορον ὅτι τὰ ποιήματα τοῦ ἀνδρός ἄθλα, ἀπὸ στόματος εἰς στόμα φερόμενα, περιβλήθησαν ἐνωρίς μυθώδη τινὰ χροιάν.

Οὕτω, φέρ' εἰπεῖν, ἐλέγετο περὶ τοῦ πλοίου αὐτοῦ, τῆς Ἑλλίδας, ναυπηγηθείσης ἐν σχήματι μελανοῦ δράκοντος, ὅτι ὑπέκουεν εἰς τὴν φωνήν, καὶ ἔπατο, τοῦ ἀνέμου ταχυτέρα, ἀνευ ἀνθρωπίνης χειραγωγίας. Οὐδ' ἐφαίνετο τοῦτο παράδοξον εἰς τοὺς γνωρίζοντας τὴν προέλευσιν τοῦ θαυμασίου σκάφους, ἦν οἱ ἀρχαῖοι τοῦ Σιγοῦρδου ὀπαδοὶ ἀφηγοῦντο τοῖς νεωτέροις κατὰ τὰς μακρὰς ὥρας τῆς νυκτερινῆς φυλακῆς. Ἐξέλεγον δὲ πρὸς τοῦτο τὰς νύκτας ἰδίως ἐκείνας, καθ' ἃς αἱ ὠχραὶ τῆς Σελήνης ἀκτίνες, ἐπὶ τῶν μορμυρίζοντων κυμάτων ἀντανακλώμεναι, περιέβαλλον δι' ὑπερφυσικῆς τινος αἴγλης τὴν ὑπνώτουςαν φύσιν.

Ἀλλὰ δεῦτε ἀναμιχθῶμεν καὶ ἡμεῖς εἰς τὸν ὄμιλον τῶν ἀκρωμένων. Ὁ στολίσκος εὐρηταί προσηρμισμένος παρὰ τὰς Φαρὰς νήσους. Ἐπερμεγέθη κρυστάλλινα ὄρη περιβάλλουσι πανταχόθεν τὸν κολπίσκον, εἰς ὃν κατέφυγε. Τὸν οὐρανὸν καταναγάζει πρὸς δυσμὰς ἐξαισίον βόρειον σέλας, ὅπερ διὰ μυρίων πυρίνων γλωσσῶν ἀπαύστως λείχει καὶ ἀναφλέγει τὸ μελανὸν στερέωμα· εἰς δὲ τὰς μαρμαρυγὰς τοῦ ὑπερφυσικοῦ ἐκείνου φωτός σπινθηροβολοῦσιν οἱ πάγοι ὡσεὶ περιβλήθεντες ἰδανικὴν πορφύραν, δι' ἀδαμάντων καὶ σαφείρων πεποικιλμένην. Τὸ πλήρωμα τοῦ σκαφιδίου, ἀποβιβασθὲν ἐπὶ τῆς ἀκτῆς, ἤναψε μεγάλην πυράν, ἣτις, ἀμιλλωμένη πρὸς τὸ οὐράνιον σέλας, βάφει δι' αἰματηρῶν ἐκλάμψεων τῆς πορφύρας ταύτης τὰ κρῖσπεδα. Παρὰ τὴν πυράν δ' ἐπὶ δέρματος λευκοῦ λύκου κάθηται ὁ γέρον ναύ-

κληρος Βέλης, καὶ περὶ οἱ λοιποὶ μαχηταί, ἀπλήστως τῶν λόγων αὐτοῦ ἀκρωόμενοι.

—Μίαν ἡμέραν, ἔλεγεν ὁ Βέλης, ἐπιστρέφοντες μετὰ τοῦ Βικινγκος ἐκ τινος ἐπιδρομῆς, ἐπλήομεν παρὰ τὴν ἀκτὴν. Αἰφνης ὄρωμεν ἄνδρα ἐπὶ διαρρέοντος σκαφιδίου καθήμενον καὶ ἀμερίμνως βαυκαλιζόμενον, ὡσεὶ ἐπαίξει μετὰ τοῦ ἀφροῦ τῶν κυμάτων. Ἐπαρόνθρωπον εἶχε τὸ ἀνάστημα καὶ τὴν μορφήν εὐγενῆ καὶ φαιδράν, ἀλλὰ παραδόξως ἐμμετάβλητον, ὡς ἡ θάλασσα ἢ γελῶσα ὑπὸ τὰς ἀκτίνας τοῦ ἡλίου. Ἐπὶ τῶν ὤμων ἔφερα μανθῶαν κυανοῦν, συνεχόμενον ὑπὸ ζώνης διὰ κοραλλίων καὶ μαργάρων πεποικιλμένης. Ὁ μακρὸς αὐτοῦ πῶγων ἦν λευκὸς ὡς ἡ ἀφρὸς ἐν ὄρει θεῖλλης, καὶ ἡ κυμαινομένη κόμη χρώματος πρασίμου. Ὁ Βικινγκ ἐσπευσε πρὸς βοήθειαν τοῦ ναυαγοῦ, παρέλαθεν αὐτὸν κατ' οἶκον ἐθέριαν· ἐπέπευσε τὰς πεπηγότα μέλη, καὶ ποικίλως αὐτὸν ἐθεράπευσεν· ἀλλ' ὅτε προσήνεγκε στρωμνὴν διὰ τὸν ὕπνον, ὁ ξένος ἀνεκάρχησε καὶ εἶπεν. «Ὀὐ-ριος πνέει ὁ ἀνεμος καὶ λέμβον ἔχω σιδηρότεκτον· πρὸ τῆς πρωίας, μετὰ τοῦ κλυδωνος ἰπτάμενος, ἔσομαι εἰς χιλίων λευγῶν ἀπόστασιν. Σοὶ εὐγνωμῶν διὰ τὴν ἀγαθὴν πρόθεσιν, ἣτις ἀπαιτεῖ ἀντάξιον φιλοδώρημα, ἀλλ' οἱ Θεσσαυροὶ μου κεύνται εἰς τὸν βυθὸν τῆς θαλάσσης· οὐχ' ἦττον αὔριον ἐπισκέψθητι τὴν παραλίαν.» Ἔβη καὶ ἀπῆλθε.

—Καὶ τίς ἦν ὁ ξένος οὗτος; ἠρώτησεν εἰς τῶν παρισταμένων.

—Μὴ διακόπτης, ἐφώνησαν οἱ ἄλλοι.

—Τὴν ἐπαύριον, ἐξηκολούθησεν ὁ Βέλης, ὁ Βικινγκ ἔβαινε κατὰ τὸ σύνθημα παρὰ τὴν ἀκτὴν, καὶ τὸ βλέμμα ἐπλάνα ἐπὶ τοῦ ἀτέρμονος πόντου, μελετῶν νέους περιπύστους ἄθλους, ὅτε παρετήρησεν αἰφνης εἰσπλέον εἰς τὸν κόλπον παράδοξον σκάφος. Εἶχε τοῦ δράκοντος τὸ σχῆμα, καὶ ὄραμα ὡς ὁ ἀλιπλάχτος ἀετὸς ὁ καταδιώκων τὸ θῦμα. Οὐδεὶς ἐπ' αὐτοῦ ἐπιβάτης, οὐδεὶς παρὰ τὸν οἶκα, καὶ ὄμως θαυμαστικῶς πηδάλιουχοῦμενος, παρέκαμπτε καὶ σκοπέλους καὶ σῦρτες. Τέλος προσωρμίσθη, τὰ ἰστία συνεστάλησαν, ἢ ἄγκυρα κατέπεσε, καὶ ἡ τρόπις βαθείως εἰς τὴν ἄμμον ἐτάφη· ἀλλ' ἐν τούτοις οὐδεὶς ἐφαίνετο. Ὁ Βικινγκ ἔθεώρει κατὰπληκτος, ὅτε ὁ βόθος τῶν κυμάτων ἤρξατο ἔδων·

«Τὸν δράκοντα σοὶ ἐπέμψεν ὁ Αἴγερ τῆς θαλάσσης ἀντὶ τῆς φιλοξενίας σου ἐπιμελείας πάσης.»

—Ὁ Αἴγερ, ὁ τοῦ πόντου Θεός, ἀνέκραξε ξανθοπλόκαμος νεανίας.

—Αὐτὸς ἐκεῖνος, ὑπέλαθεν ὁ Βέλης, ὁ πατήρ τῶν κυμάτων καὶ τῆς Ἰάνας σύζυγος. Ἦν δὲ βασιλικὸν ὄντως τὸ δῶρον. Δι' οὐρανοῦ δοκοὶ ἦσαν συνηρμισμέναι διὰ προσδρασθήσεως, οὐχὶ διὰ συγκολληθείσεως. Κατὰ τὴν πρῶραν συνεσπειροῦτο ὕδρου βλοσυρὰ κεφαλή, διανοιόγυστα πυρί-

τῶν φάρυγγα, καὶ ἡ πρῶμνη, τὴν οὐρανὸν τοῦ τέρατος ἀποτελοῦσα, ἐμάστιζε διὰ τῶν σιδηρῶν αὐτῆς σπονδύλων τὴν χρυσοπράσινον τοῦ σκάφους γαστέρα.

Ἐπίθουρος θαυμασμοῦ διέτρεξε τὸν ὄμιλον, καὶ ὁ Βέλης, ἐμψυχούμενος ὑπὸ τῆς ἐπιδοκιμασίας ταύτης, ἐξηκολούθησε.

—Τὰ ἰστία, ἔλαφρά ὡς νέφη, ἀνεπτύσσοντο αὐτομάτως, καὶ τότε ἡ ναῦς ἐπέτα πρὸ τοῦ βορρᾶ ταχυτέρα τῆς ἀλκυόνος· ὅτε δὲ πάλιν ἐπλήρουν τὸ σκάφος ἀτρόμητοι ὑπῆλται, ἐνόμιζες ὅτι ὕρας ἀπόρρητον φρούριον, ἢ Μέγαρον Βασιλείως.

—Καὶ αὐτὴ, παρετήρησε θειλῶς εἰς τῶν νεωτέρων, ἦν ἡ Ἑλλίδα, ἢ πρὸ ἡμῶν ἐκεί· προσδεδεμένη;

—Βεβαίως, ἀντεῖπεν αὐστηρῶς ὁ Βέλης. Ἦδη ἐφυσυχάζει καὶ παρίσταται ὡς σύνθημα πλοῖον εἰς τὰ ἔμματα ὑμῶν τῶν παιδίων, ἀλλ' οἱ παλαιμαχοὶ γνωρίζουσι τί λέγουσιν. Ἀναμείνατε κρίσιμον ναυμαχίαν, καὶ τότε βλέπομεν.

Πολλοὶ τῶν πρεσβυτέρων, ὧν ἐπιτηδείως διεθρύπτατο οὕτως ἡ φιλοτιμία, ἐπεκρότησαν προσνεύοντες.

—Ὁ Βέλης ἔχει δικαίον, ὑπέλαθεν ἀληθῆς παρ' αὐτὸν γίγας. Καθ' ἣν νύκτα κατεποντίσασαμεν τὰ δέκα πλοῖα τῶν Ἀγγλων, ὁ φάρυγξ τῆς Ἑλλίδας ἐκαίεν ὡς κάμινος.

—Καὶ παρὰ τὴν Λισσαβῶνα, προσέθηκεν ἕτερος, ὅτε συνεπλάκημεν πρὸς τοὺς Ἀραβας, διὰ τῆς οὐρας κατεβύθισε δύο ἐχθρικά σκάφη. Ἦμην εἰς τὸ παρακείμενον πλοῖον, καὶ ἤκουσα τὸν θόρυβον.

Ἡ τελευταία αὐτῆ μαρτυρία ἐφάνη πειστικῆ, διὸ καὶ ἠκολούθησε οἰγῆ, μαρτυροῦσα περὶ τῆς κοινῆς συγκινήσεως. Ἀλλὰ τέλος ἠγέρθη ἀνὴρ μισθόπολις, ἄλλος Τρίτων τὴν ὄψιν, ὅστις ἐφαίνετο πρὸς τὸν ναύκληρον ἀμιγλῶμενος διὰ τὴν ἐπὶ τῶν συντρόφων ἐπιβρόχην, καὶ εἶπε·

—Βεβαίως οὐδὲν ὑπόρχει καθ' ἅπαν τὸ μέτωπον τῆς Χεϊμοκρίγλας¹ πλοῖον ἀνώτερον τῆς Ἑλλίδας, ἀλλὰ καὶ τῆς Ἀγγουρθάδελ, τῆς φοβεράς τοῦ Βικινγκος σπάθης, τίς γνωρίζει ἄλλο;

—Ἐκληρονόμησεν αὐτὴν παρὰ τῶν προγόνων, παρετήρησέ τις.

—Ὅρθως λέγεις, ὑπέλαθεν ὁ Τρίτων. Ἐχάλευθῆ ἐν τῇ ἀπειτάτῃ Ἀνατολῇ ὑπὸ τῶν ἐκεί βιούντων νάνων, καὶ παρ' αὐτῶν ἐκλήθη τῆς ἀστραπῆς ἀδελφῆ. Βιόρνης ὁ Κισανόδου ἐκόμισεν αὐτὴν ἐκεῖθεν, καὶ τοῦτον φονεύσας ὁ πάππος τοῦ Βικινγκος Βιρελλος, κατέκτησεν αὐτήν.

—Ἦμην βρέφος ὅτε μετεκάλασαν αὐτὸν οἱ

Θεοὶ Ἄζοι, διέκοψαν ὁ ναύκληρος, ἀλλ' εἶδον ἐτι τὸν ἥρωα.

—Κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους, ἐξηκολούθησεν ὁ Τρίτων ἐβασίλευε τῶν Ὀρκάδων ὑπέργηρος Ἄναξ, ἔχων κόρην μονογενῆ καὶ ποικιλλεστέρων τῆς πρώτης γυναικὸς Ἡμβλίας². Φαντάσθητε δὲ τὴν ἀπελιπίαν τοῦ τε Βασιλείως καὶ τοῦ λαοῦ, ὅτε τοῦ παρακείμενου δάσους ἐξῆλθε τερατόμορφος γίγας, προκαλῶν τοὺς ἀρίστους τῶν μαχητῶν καὶ διεδικῶν ὡς γέρας τὸ στέμμα καὶ τὴν βασιλόπαίδα. Οὐδεὶς ἐδέχετο τὸν ἀγῶνα, διότι τὸ κρανίον τοῦ γίγαντος ἦν σκληρότερον τοῦ χάλυβος, ὅτε μάθων τὰ συμβαίνοντα κατέπλευσεν ὁ Βιρελλος μόνις δεκαπεντάκις ἰδὼν τὴν τῆξιν τῶν πάγων.

—Καὶ ὁ γίγας ἐδέχθη τοιοῦτον ἀντίπαλον; ἠρώτησέ τις.

—Προσῆλθεν ὑβρίζων καὶ σκόπιων, ἀλλὰ τάχως μετέβαλε γλώσσαν. Ἡ σύγκρουσις ὑπῆρξε μακροδύνη ὅσον καὶ βραχεῖα· εἰς κτύπος τῆς Ἀγγουρθάδελ διέσχισε μέχρι τῶν ὠτων τοῦ τέρατος τὸ κρανίον, καὶ ὁ Βιρελλος ἐνυμφεύθη τὴν κρινόλευκον βασιλίδα.

—Πολλάκις εὐρέθη παρὰ τὸν Βικινγκ, διέκοψεν ὁ ναύκληρος, καθ' ἣν στιγμὴν ἀνέσυρε τὴν σπάθην. Μαρμαρίζει ὡς ἀστραπή, καὶ τὰς πέριξ καταυγάζει ὡς τὸ βόρειον σέλας.

—Τὴν λεπίδα κοσμοῦσι παράδοξοι βροῦνοι, προσέθηκέ τις, εἰς τὴν γλώσσαν τῆς γίγαντος, ὅπου ἀνοιγόνται τοῦ Φοίβου αἱ πύλαι, καὶ ὄθεν ἤλθον οἱ Ἄζοι.

—Ληημονεῖς τὸ θαυμασιώτερον, ὑπέλαθε καὶ αὐτὸς ὁ ναύκληρος. Διακοῦσθε τῆς εἰρήνης, οἱ βροῦνοι μόνις διακρίνονται, ἀλλ' ἄμα ἡ θεὰ τοῦ πολέμου Χιλδουρ ἀπλώσῃ πρὸς τὴν γῆν τὰς αἰματηρὰς αὐτῆς πτέρυγας, ἀναπέμπουσι φλόγας, ὡς οἱ ἔξαλλοι ὀφθαλμοὶ τοῦ δράκοντος Νιδχῶργ.

—Ἡ Χιλδουρ, ἠρώτησεν ἐρυθροπώγων τις νεότης, μίαν ἐκ τῶν Βαλκίρων;

—Ναί, μίαν ἐκ τῶν φοβερῶν ἐκείνων παρθένων, ἃς πῖμπει ὁ μέγας Ὄθιν ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης, ὅπως ἐκλέξωσι τοὺς εἰς θάνατον ὠρισμένους.

—Ἐντυχεῖς, ὑπέλαθεν ὁ ναύκληρος, οἱ διὰ τοῦ δόρατος θνήσκοντες· οὗτοι μόνι συγκαταλέγονται μετὰ τῶν Ἐἰγγερῶν, τῶν ἀθανάτων ἠρώων τῆς Βαλχάλας. Καὶ ταλαιπῶροι, τριταλαιπῶροι, οἱ ἀναμένοντες τὸν ἀχύρινον θάνατον οὗτοι ἀπέρχονται εἰς τὴν ἀπαισίαν Ναστράνδην, τὴν χώραν τῶν πτωμάτων, ἐφ' ἣς κρῖται ἡ φρικώδης Χέλα. Τὴν μορφήν ἔχει αὐτὴ ἀγρία καὶ πελιδνὴ τὸ Μέγαρον αὐτῆς καλεῖται ὄλεθρος,

¹ Χεϊμοκρίγλα ἡ ὑδρόγειος σφαῖρα, καὶ μέτωπον αὐτῆς ὁ βορρᾶς.

² Ἡμβλία ἡ πρωτόπλατος γυνὴ, καὶ Ἄσκη ὁ πρωτόπλαστος ἀνὴρ.

Η ΦΛΟΓΕΡΑ ΤΟΥ

ΔΙΗΓΗΜΑ

(Συνέχεια ἰδε προηγούμενον φύλλον).

Ἡ Σμάλτω περιέφερε τὸ βλέμμα περίε, ἐφ' ὅταν τούτων, βεμβώδες καὶ ἥσυχον. Πῶτα κατέβη τὸν δρομίσκον πρὸς τοὺς ἀγρούς, κρατούσα μακρὸν κάλαμον ἀνὰ χεῖρας, διὰ τοῦ ἵππου περιώριζε τὰ γαλιὰ νὰ μὴ διασπείρωνται καὶ διὰ φωνῆς σιγηλῆς καὶ διακυοῦς ἀνακραζούσα εἰς ἦχον τραγουδιοῦ:

— Πίκιο, πίκιο, τὸ γαλί, γαλί, γαλιό!... πίκιο, πίκιο, τὸ γαλί, γαλί, γαλιό!...

Τὰ γαλιὰ ἐπορεύοντο βάδην ἐμπρός, καμαρωτὰ καμαρωτὰ, προτεινόμενα τὸ στήθος καὶ ἀνατεινόμενα τὴν κεφαλὴν, ὑπὸ τὴν ὁποίαν ἐκυμαίνετο τὸ λειρίον κατακόκκινον, ὡς δράγματα κερασίων. Προεπορεύοντο ὀλίγα, σχηματίζοντα γωνίαν ἐμπρὸς εἰς ἕνα, ὡσεὶ ἐπὶ κεφαλῆς, εἶποντο ἄλλα εἰς τὰ πλάγια τοῦ δρόμου, βραμφίζοντα ἐδῶ κ' ἐκεῖ τὰς θαμνώδεις ὀνακάνθιας καὶ τοὺς ἀύλακας, ἄλλα ἐπλατάγουν τὰ περὰ των καὶ ἐκνηγοῦντο αἴφνης ἄνευ αἰτίας καὶ ἄλλα, ἵπταντο μετὰ θορύβου ἄνω τῆς κεφαλῆς τῶν λοιπῶν, ἐρχόμενα ἐκ τῶν ὀπισθεν πρὸς τὰ πρόσω καὶ τ' ἀνάπλαιν. Ὅλα δὲ ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν, παρκαίνοντο ὑπὸ τῆς φωνῆς τῆς γυναικὸς, ἀπῆντων δ' ἑνὸς γλουγλουκισμοῦ, διατόρου καὶ παρατετακμένου.

Οὕτω ἡ Σμάλτω μετὰ τῶν γαλιῶν, ἐφθασε μετ' ὀλίγον εἰς τὸν ἀγρὸν τῆς. Ἦτο δὲ οὗτος θειρισμένος δλος, κεκαλυμμένος ἐκ χρυσιζούσης καὶ στιλπνῆς κλαμαῖας, μέσω τῆς ἁποίας ἀνεκμπτον κάπου μαρμαριώδη τινά, πρασινίζοντα φυτὰ περίε, εἰς τὰς ἄκρας ἢ ἐπὶ τῆς τάφρου καὶ εἰς τοὺς ἀύλακας, ὠρθοῦντο ἀκόμη στάχεις τινές, διαφυγόντες τὸ δρέπανον τῶν θειριστῶν καὶ ἐκίνοον τὰς ἀπεξηραμένους κεφαλὰς των, εἰς τὸ ἐλαφρὸν φύσημα τοῦ ἀνέμου. Εἰς τ' ἀριστερά, μικρὸς δρομίσκος, λευκοκίτρινος ἕνεκα τοῦ πεπατημένου χάρτου, ὑπὸ τοῦ ἁποίου ἐκαλύπτετο, ἐχώριζε τὸν ἀγρὸν πρὸς ἄλλον παρακείμενον, εἰς τοῦ ἁποίου τὸ μέσον ὠρθοῦτο σκιάς ἀγροτική καὶ ὑπὸ θαμνώδεις ἀφροξυλιάς ἦχουν, ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν, κωδωνισμοὶ ποιμνίου.

Ἡ Σμάλτω μόλις ἐφθασεν ἐκεῖ, ἐστρεψεν ὀλίγον τὴν κεφαλὴν, χωρὶς νὰ θέλῃ καὶ διὰ τοῦ κανθοῦ τῶν ὀφθαλμῶν παρατήρησε τὴν σκιάδα. Ἄλλ' εὐθύς, ὡς νὰ εἶδεν αὐτὴν ὑπερφυσικοῦ μεγέθους καὶ νὰ ἐξέλαβε διὰ σκελετώδεις γαμφώνυχας δακτύλους τοὺς ἐξέχοντας πρὸς τ' ἄνω στύλους τῆς καὶ δι' ἀνωρθωμένην χαιτὴν ἐξηγριωμένου θηρίου τὴν χορτώδη στέγην τῆς, ἀπέσυρε τὸ βλέμμα, τεταραγμένη. Δὲν ἤθελε καθόλου,

ν' ἀντικρύσῃ τὴν σκιάδα ἐκείνην. Ἀπὸ ἡμερῶν ἤδη, κἀκεῖ ἐντὸς αὐτῆς τῆ ἔλεγε νὰ τὴν φοβῆται, ὅτι τὸ συναπάντημά των αὐτὸ δὲν ἦτο κελὸν καὶ ὅτι πλειοτέρα μετ' αὐτῆς ἐξοικωίωσις δὲν θὰ τὴν ἔφεραν εἰς ἀγαθὸν ἀποτέλεσμα. Ἐστρεψε λοιπὸν τὰ νῶτα πρὸς αὐτὴν ἢ λυγερῇ καὶ πλησιάζασα, ἐκάθησε παρὰ τὴν ὄφρυν τῆς τάφρου. Ἴνα δὲ ἀποδιώξῃ ἀπὸ τῆς κεφαλῆς τῆς πᾶσαν τῆς σκιάδος ἀνάμνησιν, ἀπέθηκε παρὰ τὸ πλευρὸν τὸν κάλαμον καὶ λαβούσα ἀπὸ τῆς ποδιᾶς τῆς ἐστριμμένον μαλλίον, ἤρχισε νὰ τυλίσῃ αὐτὸ περὶ τὴν ἄτρακτον ἐνῶ τὰ γαλιὰ ἔδοσκον ἥσυχως ἀνὰ τὸν ἀγρὸν. Καὶ ἐν τῇ ἐνασχολήσει τῆς ἑμῶς ἐκείνη, ἐστρεψεν ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν τὴν κεφαλὴν, προσβλέπουσα περιθεῶς τὴν σκιάδα, ὡς μέρος ὑποπτον. Ἐν τῇ ἀνησυχῶ δ' αὐτῆς θέσει ἐν τῇ ὁποίᾳ εὐρίσκατο, ἤρχισαν πάλιν ν' ἀναγεννῶνται, μίᾳ πρὸς μίαν αἰκιτιάσεις τῆς κατὰ τοῦ Στάθου, ὅστις ἐπέμεινε νὰ τὴν στείλῃ μὲ τὰ γαλιὰ. Ἐν τῇ ὀργῇ τῆς οὐδὲ τοῦ σίτου ἠύλαθειτο, τοῦ σίτου ὁ ὁποῖος θεωρεῖται μετὰ τῶν χωρικῶν, ὡς τὸ μεγαλειότερον δῶρον τοῦ Θεοῦ καὶ ὀρκίζονται εἰς αὐτὸν νὰ τὸν ἐπιθυμήσουν, φοβοῦμενοι τὴν ἐλλειψίν του ὡς μέγ τι, καὶ αὐτὸν ἤδη κατηράτο διότι εὐρέθη εἰς τοιαύτην ὥραν. Οὐδ' αὐτὴν δὲ ἄφινεν ἔξω τῆς κατηγορίας, ἀλλὰ ἐμείνετο διότι ἤκουσε τὸν ἄνδρα καὶ ὄχι τὴν καρδίαν τῆς, ἢ ὁποία ἐπαλλεν εἰς τὰ στήθη τῆς τόσον σφοδρῶς, ὅπως πιστὸν κυνᾶριον ἀδιάκώπως ὑλακτεῖ κ' ἐμποδίζει τὸν αὐθέντην του νὰ ἐξέλθῃ τοῦ σίκου, ὅπου παρκαυλάσσουν δολοφῶνοι.

— Ὅχι, δὲν ἔπρεπε νῆρθαι συνεπέρανε τέλος.

Καὶ ἐξηκολούθησε τυλίσσοις παρὶ τὴν ἄτρακτον τὸ μαλλίον καὶ σκεπτομένη. Ἄλλ' αἴφνης, σιγὰ σιγὰ, μίᾳ ιδέᾳ, μίᾳ ἐπιθυμίᾳ ἐκόλλησεν ἀναπόσπαστος εἰς τὸν νοῦν τῆς. Ὡσεὶ δ' ὑπέκουσα εἰς δύναμιν ἄλλην, ἀνωτέραν ἑαυτῆς, τὴν ὁποίαν δὲν ἠδύνατο νὰ περιστείλῃ μετὰ ἀγῶνα, ὅσον οἰδόντε μεγάλον, ἐστήριξε χαμαὶ τὴν ἀριστερὰν χεῖρα καὶ ἀναταθείσα ἐπ' αὐτῆς, παρετήρησεν ἔξω. Ἦθελε νὰ ἴδῃ τὸν ἀπέναντι ἀγρὸν χωρὶς αὐτὴ νὰ φωραθῇ ὑπὸ τινος. Ἄλλ' ἡ ὄφρυν τῆς τάφρου ἦτο ὑψηλὴ καὶ αἰ ἐπ' αὐτῆς ὀνακάνθια, μὲ τὰ φαιὰ, πολυδάκτυλα στελέχη καὶ τὰ μεγάλα ἀπεξηραμένα ἄνθη των, ἔφρασσον, ἐν πυκνῷ συμπλέγματι, ὀλόκληρον τοῦ ἀγροῦ τὴν θέαν. Ἀνεκίνοει τὴν κεφαλὴν, ἐκόλλησεν ἄλλοις τοὺς ὀφθαλμούς εἰς τὰ μετὰξὺ διάκενα, προσπαθοῦσα νὰ ἴδῃ, ἀλλ' αἰ ὀνακάνθια ἦσαν πυκνὰ καὶ δὲν διέκρινεν εἰμῆ στενὰ καὶ ἐπιμήκη τμήματα ἀγροῦ, κίτρινίζοντα μόνον. Οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς, κουρασμένοι, σχεδὸν ἔκλειον ἐκ τῆς ἐντάσεως ἢ καρδία τῆς ἔθροντοκτύπα ἐκ τῆς ἀνυπομονησίας ἢ περιέργειά τῆς, κορυφουμένη ἔνεκον τῶν ἐμποδίων, τῇ ἔκοπτε τὴν ἀναπνοήν

ἢ χεῖρ τῆς λυγερῆς ἐπὶ τρυπωμένη ἐπὶ τῶν βόλων τοῦ χῶματος καὶ ἔτρεμεν ἐλαφρῶς, ἀπνυδηνῶς ὑπὸ τὸ βάρος τοῦ σώματος, χαλαρουμένου βλονέν. Δὲν ἀπέκαμνον ἑμῶς ἡ Σμάλτω νὰ παρατηρῇ, κατεχομένη ὅλη ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας ἠσθάνετο ἐντὸς αὐτῆς κἀκεῖ ὅπερ ἐκινεῖτο ν' ἀναταθῇ ἵνα ὀρθώσῃ τὸ σῶμά τῆς. Ἄλλὰ συνεκράτει ἑαυτὴν ἀκόμη, ἀναγκάζομένη ὑπὸ ἐντροπῆς τινος καὶ φόβου, μήπως φωραθῇ καταποσπούσα.

Ἡ Σμάλτω ἤκουεν εὐκρινῶς τοὺς κωδωνισμούς τῶν προβάτων ὀπισθεν, τῶν θάμνων τῆς ἀφροξυλιάς, ἀλλ' ἤθελε νὰ μάθῃ ἂν καὶ ὁ Μήτρος, ὁ βοσκὸς αὐτῶν, ἦτο ἐκεῖ. Κατεῖχεν ὅλην τῆς τὴν προσοχὴν αὐτῇ ἢ σκέψις ἐδασπνίζε τὴν ψυχὴν τῆς ὀλόκληρον αὐτῇ ἢ ἀμφιβολία. Καλλίτερον νὰ ἦτο καὶ νὰ μὴν ἦτο πάλιν καλλίτερον, ἐσκέπτετο. Εἰς τὴν ἐξηροθεμισμένην αὐτῆς διάνοιαν δύο σκέψεις ἐρριζοβόλουν ἀντίθετοι, χωρὶς ἢ μίᾳ τούτων νὰ δύναται νὰ ὑπερισχύσῃ τῆς ἄλλης. Ἐνῶ ταυτοχρόνως ἡ καρδία τῆς ἐπαλλεν ἀδιάκωπα, παρακινούσα αὐτὴν εἰς τολμήματα καὶ ἢ ἀνυπομονησία ἐμεγαλύνετο ἐντὸς αὐτῆς, ἀκράτητος. Μέχρις οὐ ἡ λυγερῇ, μὴ δυναμένη πλέον νὰ κρατηθῇ, ἐπήδησεν ὀρθία, περιφέρουσα βλέμμα ἐρευνητικὸν ἄνω τῶν ἀκανθῶν, περὶ τὴν σκιάδα. Δὲν ἐφρόντιζεν ἂν τὴν ἴδωσι πλέον, καθόλου δὲν ἐφρόντιζεν αὐτῇ ἤθελε νὰ ἴδῃ.

— Δὲν ἔνε· εἶπεν αἴφνης, χαμηλοφώνως.

Καὶ ἐπανεπέσεν ὀπίσω ἐπὶ τῶν ποδῶν τῆς. Ἐμείνε δ' ἐκεῖ, ἐλαφρῶς πελιδνὴ τὴν ὄψιν, ὡσεὶ πειστωμένη, τὸ βλέμμα κρατούσα προσηλωμένον ἐπὶ ἐνὸς στόχου, τοῦ ἁποίου ἢ κεφαλῆς ἐταλαντεύετο εἰς τὸ φύσημα τοῦ ἀνέμου. Καὶ ἡ Σμάλτω, ἐν τῇ εὐπαθείᾳ τῆς ἤδη, εὐρίσκατο εἰς τὴν τάλαντευσιν ἐκείνην τοῦ στόχου πόνον τινὰ αὐτοῦ, θλίψιν ὑποκρυπτομένην, διότι ἀφῆθη μόνος καὶ ἐρημος ἐκεῖ καὶ δὲν ἤκολούθησε τὴν τύχην τῶν συντρόφων του, μετὰ τῶν ὁποίων συνεβλάστησε καὶ ἠξύνθη. Συνεδύαζε δὲ τὴν τύχην τοῦ στόχου μὲ τὴν ἰδικὴν τῆς καὶ ἕνα παράπονον ἐγεννᾶτο εἰς τὰ στήθη τῆς, διότι ἦτο μόνη ἐκεῖ καὶ ἠρώτα ἑαυτὴν, διατὶ τάχα νὰ μὴν εἶνε καὶ ὁ Μήτρος. Ἦθελε νὰ εἶνε, βέβαια, πολὺ καλλίτερον θὰ ἦτο τότε· θὰ εἶχε τοῦλάχιστον ἕνα γείτονα ὀπισθεν τῆς, ἐνῶ τὸρα ἦτο τόσον ἐγκαταλειμμένη εἰς τὴν ἔκτασιν ἐκείνην τῶν θειρισμένων ἀγρῶν, μὲ τὰ βόσκοντα ζῆα. Ἡ ἐλλειψὶς τοῦ βοσκῶ ἤδη ἐφυγάδευσε τὴν δειλίαν καὶ τὸν φόβον, τὸν ὁποῖον ἠσθάνετο πρὶν, χωρὶς νὰ γνωρίζῃ τὴν αἰτίαν. Εὐρίσκατο μάλιστα, ἐκ τῆς ἐπιθυμίας τῆς ὠδομένη, πολὺ γελοῖαν ἑαυτὴν διότι ἐφοβεῖτο τὴν συνάντησιν τῆς μετὰ τοῦ βοσκῶ. Τὶ ἐμελλε τάχα αὐτὴν, τί εἶχε νὰ φοβηθῇ; Ἀπὸ τῆς παιδικῆς τῆς ἡλικίας, ὅτε

μὲ τ' ἄλλα βλαχόπουλα, ἐμμεῖτο τὴν φωνὴν τοῦ τέτιγος μὲ σύριγγας ἐκ τσιμουκαλάμων, μέχρις οὐ ὑπὸ κνδρεῦθη, διήλλε τὴν ζωὴν τῆς, ἡμέραν καὶ νύκτα, εἰς τοὺς ἀγρούς, μὲ τῶσους βοσκούς, νέους λεβέντας καὶ ποτὲ δὲν ἐφοβήθη τι. Δὲν εὐρίσκατο λοιπὸν τὴν αἰτίαν, διὰ τὴν ὁποίαν τὸρα ἔπρεπε νὰ αἰσθάνηται, ἔστω καὶ τὴν παραμικρὴν στενοχωρίαν, ἐνώπιον τοῦ Μήτρος, ἐνὸς ἀσημακνθρώπου! Πάλιν δ' ἐπανελάμβανε, βεβαίως αὐτὴν, ὅτι καὶ ἡ ἀπουσία του καθόλου δὲν τὴν ἐνδιέφερε· καὶ πάλιν προσέθετε· ὅτι καλλίτερον εἶχε νὰ ἦτο ἐκεῖ.

— Μονάχα νὰ μὴν παίξῃ τὴ φλογέρα· ἐψιθύρισε.

Καὶ εἶχε τὸ ὕφος τοῦ διατάζοντος ἐνῶ ἐξέφραζε τὴν εὐχὴν τῆς αὐτῆς. Ἄλλὰ ταυτοχρόνως ἠκούσθη ἡδυπαθῆς συριγγὸς, ἀνερχόμενος εἰς τὸν γαλανὸν αἰθέρα. Ἦτο ἀπαλὸς, δροσερὸς δύναται κανεὶς νὰ εἴπῃ, ὅπως τὸ ψιθύρισμα μίᾳ λεύκης, ὅτε σιγαλὰ σιγαλὰ φυσᾷ εἰς τὰ φύλλα τῆς τὸ πρῶτον ἀεράκι τῆς αὐγῆς. Καὶ ἐφαίνετο εἰς τὴν Σμάλτω ὡς μίᾳ ἀπάντησις, σαρκαστική, εἰς τὴν εὐχὴν τῆς ἐκείνην καὶ ἐνόμιζεν ὅτι διέκρινε μετὰ τῶν ἡχῶν, μίαν συρικτικὴν φωνὴν, ἢ ὁποία τῇ ἔλεγε: «ὄχι, δὲν θὰ σοῦ κάμω τὴν χάριν... θὰ τὴν παίξω ἐγὼ τὴν φλογέρα μου... θὰ τονίσω τὸ καθημερινὸ μου τὸ τραγουδι...». Ἐνῶ ταυτοχρόνως διέκρινε πρὸ αὐτῆς μορφήν μελαψήν, ἀπαράλλακτον τὴν μορφήν τοῦ Μήτρος, κακὸς ἄσημον, μὲ ἐξωγκωμένους παρειάς, χεῖλην οἰδακία καὶ πελιδνὰ, ὡς στρύχνος, ἀγρίαν πυρὰν κόμην καὶ ὀφθαλμούς μικρούλους, λοιδοροῦντας.

— Ἀρχεψε τὸ φίδι! ἐσκέφθη ἡ λυγερῇ, ἀδήμονοῦσα.

Καὶ πάλιν ἐπανήρχετο εἰς τὰς προτέρας σκέψεις τῆς καὶ πάλιν ἐδυσφόρει κατ' ἑαυτῆς, κατὰ τοῦ σίτου, κατὰ τοῦ ἀνδρός τῆς. Ὅτε εἶπεν εἰς αὐτὸν ὅτι εἶδε τὸ φίδι εἰς τὴν πατουλιάν, ἐγγέλασεν οὗτος διὰ τὸν φόβον τῆς καὶ τὴν εἶπε κουτὴν. Αὐτὴ ἢ ὁ Στάθης ἦτο κουτὸς ὅστις δὲν τὴν ἐνόει· Φίδια ἢ Σμάλτω, ἀληθινὰ φίδια, δὲν ἐφοβεῖτο. Πόσας φορὰς δι' ἀπλὴν διασκεδάσιν, τὰ ἐκνήγη μὲ τ' ἄλλα βλαχόπουλα μαζὶ καὶ τὰ κατέκοπτε μ' ἕνα κτύπημα τῆς ἀγκλίτσας τῆς! Πόσας φορὰς τὸν χειμῶνα, εὐρίσκατο κατὰ στρατα τῆς δεινρογαλικῆς καὶ τοὺς ἀστρίτας, ἀκινήτους ἐκ τοῦ πολλοῦ ψύχους καὶ ἔθετεν αὐτούς εἰς τὸν κόλπον τῆς ἵνα τοὺς θερμάνῃ, ἀφροντιστοῦσα διὰ τὰ δῆγματά των. Διότι ἡ μήτηρ τῆς, ἀπὸ μικρᾶν, εἶχε ποτίσει αὐτὴν, τὸ φιδόχορτον, τὴν λευκὴν ἐκείνην, ὡς ἔλευρον κόμην, ἢ ἐπώλου διερχόμενοι ἀπὸ τὰ γρέκια των πλάνητες φαρμακευτὰ καὶ ἦτις εἶχε τὴν δύναμιν νὰ κάμνῃ ἀβλαβὴ ὡς γάλα καὶ τὸν δριμύτερον ἰόντων. Ἄλλ' αὐτὸ τὸ φίδι ἐφοβεῖτο,

τὸ ἀνθρωπόμορφον, κατὰ τοῦ ὁποίου δὲν εἶχε ποτισθῆ ἄνθρωπον, πρὸς τὸ ὁποῖον δὲν εἶχε ἄντι-τάξιν ἐμὴν πείραμον ἐμμονὴν εἰς τὸ καθήκον, ἐπὶ ματαίῳ ἤμως.

— Τοῦ κάκου φροντιστῆ ἐψιθύριζεν, ἀποτεθαρ-ρημένη.

Καὶ ἡ Σμάλτω ἤρπαιε νὰ περιλαμβάνῃ εἰς τὴν κατάραν τῆς καὶ τὴν ἡμέραν, κατὰ τὴν ὁποῖαν ἐγνωρίσθη τὸ πρῶτον μετὰ τοῦ Μήτρου καὶ ἄναπαριστῆ εἰς τὸν νεῦν τῆς, τὰς συναν-τήσεις των ἐκείνας. Δὲν τὸν ἐφοβεῖτο τότε, κα-θόλου δὲν τὸν ἐφοβεῖτο. Τὸν κεντῶν αὐτὴ πρῶ-τη ἐπορεύετο πρὸς τὸν βοσκὸν καὶ καθήμενοι οἱ δύο των ὑπὸ τὴν σιαῖδα, συνωμίλου ὄλην τὴν ἡμέραν. Ὅταν ἐπέινων, ἐξῆγον ἀπὸ τοῦ μαλλί-νου σακκιδίου των ὅ,τι ἕκαστος συναπέφεν ἐκ τοῦ οἴκου καὶ ἐν ἀδελφικῇ ἀπλότητι, τὰ ἤνων καὶ ἔτραγον ἡμῶ. Κατὰ τὴν μεσημέριαν ἐνῶ ὁ ἕνας ἐκαίματο ὁ ἄλλος ἠγρύπνει, προσέχων τὰ βόσκοντα ἢ καθυδόντα ζῶα. Τοῦτο εἶνε σύνθητες εἰς τοὺς ἀγραυλοῦντας ἢ διαφορὰ ἡ-λικίας καὶ φύλου δὲν παρατηρεῖται καθόλου. Καὶ ὁ Μήτρος ἤθελε σύντροφον ἐν τῇ ἐρημίᾳ ἐκείνῃ καὶ τῇ ἀνία τῆς ἀέργου διημερεύσεως καὶ ἡ Σμάλτω τὸ ἴδιον. Ἀντὶ τῶν χειρῶν καὶ τῶν ποδῶν, τὰ ὅποια ἐκράτουν ἐν κουραστικῇ ἀκι-νησίᾳ, νὰ φλυαρῆ τοῦλάχιστον ἢ γλῶσσα καὶ νὰ τέρπηται ἢ ἀκούῃ. Καθ' ἡμέραν ἀνεκοίνουν ὁ ἕνας πρὸς τὸν ἄλλον ὅ,τι νέον ἔφερον ἐκ τοῦ χωρίου του, τὰ ὄνειρα τὰ ὅποια ἔβλεπον τὴν νύκτα, ἐξηγοῦντες αὐτὰ διαφοροτρόπως καὶ συν-εζήτουν τὰ καθ' ἑαυτοὺς ὄλα. Μίαν ἡμέραν ὁ Μήτρος διηγήθη εἰς αὐτὴν τὴν ζωὴν του ὀλο-κληρον, μὲ δύο λόγια, συντόμως καὶ ἀφελῶς ὡσεὶ ἀποτύπωσιν πιστὴν τῆς ζωῆς του, ἥτις ἦτο τῶ ἔντι σύντομος καὶ ἀφελῆς. Κατήγετο ἀπὸ τοὺς Κατσαπέους, οἰκογένειαν βλαχοποιμένων, κατασκηνούσαν πλησίον τοῦ Ἰχθυοτροφείου τοῦ Κοτυχιῶ. Οἱ γονεῖς του ἀφῆκαν αὐτὸν ὄρφανόν πολὺ μικρόν, εἰς τὴν νάκην ἀκόμη ὁ πατήρ του ἀπέθανεν ἀπὸ τύφον πρὶν γεννηθῆ αὐτός ἢ μή-τηρ του ἀμέσως μετὰ τὴν γέννησιν του. Τὰ ὀλίγα πρόβατα, τὰ ὅποια ἀφῆκεν ὁ πατήρ του, τὰ ἔφαγε κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἀναπτύξεώς του ὁ λύκος τοῦλάχιστον ταῦτα εἶπεν εἰς αὐ-τὸν ὁ θεῖός του ὅτε ἀνδρωθεῖς, ἐζήτησε νὰ τὰ παραλάβῃ. Ἐὸ γρέκι καὶ τὰ πενιχρά ἀκεῖνη τῆς καλύβης του ἐκράτησεν ἄλλος θεῖος, ἐξοφλῶν παλαιὸν χρέος τοῦ πατρός του. Οὕτως ὁ Μήτρος ἠναγκάσθη ἄπομακρυνθῆ ἐκαίθεν καὶ ἐμισθώθη εἰς τινα κτηνοτρόφον ἐκ Σουλεϊμάναγα, τοῦ ὁποίου τότε ἔβασκε τὰ πρόβατα.

— Βόσκω τὰ πρόβατα καὶ παίζω τὴν φλο-γέρα μου εἰπεν ὅτε ἐτελείωσε τὴν διήγησίν του, ἀπαθῶς ὑποκειδιῶν, ὡς νὰ ἔλεγε συνήθη πράγ-ματα.

Ἡ Σμάλτω, ἥτις συνεκινήθη εἰς τὴν διή-γησιν ἐκείνην τοῦ βοσκῆ, ἐχάρη ἀκούσασα ὅτι ἐγνώριζεν οὗτος νὰ παίζῃ τὴν φλογέραν. Τὸν προέτρεψε νὰ δείξῃ καὶ εἰς αὐτὴν τὴν τέχνην του καὶ οὗτος τὸ ἔκαμεν εὐχαρίστως. Καὶ κα-θημέραν ἤδη ἢ λυγερῇ δὲν ἤθελε τίποτε ἄλλο παρά νὰ τὸν ἀκούῃ αὐλοῦντα. Πολλὰκις, ὅτε ὁ Μήτρος ἠρνεῖτο νὰ πράξῃ τοῦτο, αὐτὴ τὸν παρε-κάλει ἐπιμόνως καὶ ὁ βοσκὸς ὑπέκυπτε, κολακευ-όμενος διὰ τὴν τέχνην του εἴτε χαριζόμενος εἰς τὴν ἐπιθυμίαν τῆς. Καὶ τὸν ἤκουεν ἡ Σμάλτω, εὐχαρίστως τὸν ἤκουεν, ἐλκυομένη εἰς τὴν φω-νὴν, μέχρις οὗ ἠσθάνθη τὴν καρδίαν τῆς σπαρ-παρίζουσαν ἀορίστως. Καὶ τότε μόνον ἐνόησεν ὅτι ὁ Μήτρος τὴν ἐβασάνιζε, μὲ τοὺς ἤχους καὶ μόνους τῆς φλογέρας του, καὶ μικρὸν κατὰ μικρόν, κατὰ δύοσις καθημερινὰς, ἔχυνεν ἐντὸς αὐτῆς ἕνα αἰσθημα, ὅπερ ἐφοβεῖτο περισσώτερον τοῦ ἀράπη, τὸν ὁποῖον ἐγνώριζεν ἐκ παραδόσεως παραφυλάσσοντα μὲ τὸ τοποῦξιν, εἰς τὴν γωνίαν τοῦ οἰκίσκου τῆς. Τώρα καὶ εἰς τὸν ὕπνον τῆς ἀ-κόμη, ἔβλεπε μίαν μορφήν ἐσκιασμένην, ὡσεὶ ὑπὸ νέφους, αὐλοῦσαν ἠδυπαθῶς, μέχρις ἐκλύσεως ὄλων αὐτῆς τῶν αἰσθησῶν.

Ἐνῶ τοιαῦτα διελογίζετο ἡ Σμάλτω, ὁ συ-ριγμὸς τῆς φλογέρας ἠκούετο ἀκόμη μακράν, εὐδιάρκτος, ὑπὸ τὸ δροσερὸν φύσημα τοῦ ἀνέ-μου. Ἦτο δὲ τότε περιπαθῆς καὶ φλογερὸς ἀπετελεῖτο ἐξ ὄλων τῶν τόνων, ὅσοι ἐνυπάρ-χουσιν ἐν τῇ φύσει καὶ ἠρμήνευεν ὄλα τὰ αἰ-σθήματα, ὅσα ἐμφαλοῦσιν ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ καρδίᾳ. Εἰς ἕκαστον τοῦ συριγμοῦ παλμόν, διέ-κρινε τις τὸν ψίθυρον τῶν σταχυῶν, τὸν τριγ-μὸν τοῦ Ἰπταμένου πτηνοῦ, τὸν κελαιρισμὸν τοῦ βύρακος, τὸ βέλασμα τοῦ προβάτου, τὸ βογγί-τον τοῦ θάσου, ὅπως ἐν τῇ ἀναδιψίσει λευ-κώματος ὑπ' ἐκάστην σελίδα ἀνευρίσκει νέας μορφὰς καὶ πρόσωπα καὶ ἀμφιέσεις, ποικίλας τῆς φύσεως ἀπόψεις καὶ χρωματισμούς. Εἰς ἐκά-στην τοῦ τόνου στροφὴν, ἐκρύπτετο καὶ μία ἐκ-φρασις ἀγάπης συνάμα καὶ παραπόνου, εὐθυ-μίας καὶ ὀργῆς, γέλωτος καὶ δακρύων. Καὶ ἦτο δλόκληρος ὁ συριγμὸς μία κλιμαξ, ἥτις ὕψου κατὰ βαθμίδας ἀκαταλήπτους καὶ μετέφερε τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τῆς γῆς πρὸς τὸν οὐρανόν. Πέθην δὲ προήρχετο οὗτος ἦτο ἄγνωστον. Παν-τοῦ τὸν εὐρισκί τις, ὅπου καὶ ἂν εἴηεν τὸ οὐρ-ἄνω καὶ κάτω, εἰς τὰ χωρία πέραν, εἰς τοῦ βουνοῦ τὰς κλιτύας, ὑπὸ τὰς ἡλιακὰς ἐκτῖνας ἢ εἰς τὸν ψίθυρον τῶν φύλλων τὸν ἤκουε παντοῦ καὶ πουθενά ὀρισμένως, ὡσεὶ ἡ φύσις δλόκλη-ρος ἔψαλλε περί.

(Ἔπεται συνέχεια).

ΑΝΑΡΕΑΣ ΚΑΡΚΑΒΙΤΣΕΑΣ

ΔΗΜΩΔΗΣ ΠΟΙΗΣΙΣ

Η ΑΤΥΧΗ ΝΥΦΗ

Μιά λυγερῇ παντρεύεται, τῆς κύνου τὰ προικιά τῆς. Χρόνους τῆς κύνου τὰ προικιά, χρόνους τὰ πανωπροικία, τῆς δίνει κ' ὁ πατέρας τῆς χρυτὸ θροῖν νὰ κίση. Καὶ μάλα χρυσοκάπουλῃ νὰ περπατῇ καθάλα.

Ἡρθ' ὁ καιρὸς ὁ δισεκτος κ' ὁ χρόνος ὀργισμένους φτωχολοῦν τὰ πεθερικὰ κτ' ἐπάγαγε τὴν προίκα, Ἄνδρας τῆς γίνῃ πιστεῖς, κ' ὁ πεθερὸς δραγατῆς, Ἢ πεθερὰ ξενόνοθε κ' ἡ νύφη ξενουφάνει.

Σταυροῦσε τὰ χέρια τῆς ε' τὸν πεθερὸ τῆς πάει: — Ὅσῳ πατέρα τοῦ γαμπροῦ καὶ πεθερὸ ἄκαί μου, Ἰὰ πῆρε με καὶ σῦρε με ε' τοῦ κύρη μου τῇ βροσί. — Νύφη μ', πολλὰ προικιά φέρες, ἴντρέπομαι νὰ σέ πῶ. Σταυροῦσε τὰ χέρια τῆς ε' τὸν ἄντρα τῆς παγαίνει: — Ἄντρα μ' ἀγαπημένε μου, ε' τὴν μένα μ' νὰ μὲ πῶτε. — Καλή μ', πολλὰ προικιά φέρες, ἴντρέπομαι νὰ σέ πῶ. — Σημάδεψέ μου τὰ βουνα νὰ πάω μοναχῇ μου.

Ἐστὸ δρῦμον ὅπου πάγαγε, ε' τὸ δάση ὅπ' ἀπερνοῦσε Παρακαλοῦσε τὸ θεὸ μὲ πικραμένα χεῖλη: — Θεέ μου, ναῦρῶ τῆς δούλικι μου καὶ νὰ μὴ μὲ γνω- [ρίσουν.]

Κ' ὁ θεὸς τὴν ἐβούθησε καὶ πῆγες καὶ ταῖς ἡῦρε. — Ἰεὶά σας χαράς σας δούλισσιαι! — Καλῶς τῇ χρυτοπούλα!

Δὲν πᾶτ' ἀπάνω ε' τὴν κυρὰ, κ' ἀπάνω ε' τὸν ἀ- [φέντη.] Μὴ θέλουν δούλα γὰ νερό, δούλα νὰ πάη γὰ ξύλα: — Ἰὰ φύγε γύφτισσ' ἀπὸ εἴ, καθάρια γυφτοπούλα, Ἰ' πέφτουν ψείραις ε' τὸ νερό καὶ μαγαριζ' ἢ βροσί.

Πῆγαν καὶ τὸ εἶπαν τῆς κυρῆς κ' ἐκείνη ἀναρωτῆει, Ἄν ξέρῃ βόκα κ' ἀργαλειὸ καὶ βούγα γὰ νὰ ὑφαίνῃ. Κ' ὀρετὸ τραγοῦδι ἀρχίησε κ' ἀργὰ κ' ἀργὰ τὸ λέει: — Διασίδι πολυδιέσαιο καλοὺς καιροὺς διασμένο, Διασίδι ὅταν σὲ δέξομαι ἦρθαν οἱ συμπεθέροι, Διασίδι ὅταν σὲ τὸλιγα ἦρθαν μ' ἀρραβωνιάσαν, Διασίδι ὅταν σὲ κολήσῃ ἦρθαν γὰ νὰ με πάρουν.

Κυρὰ ψηλά ἦταν τᾶκουσε καὶ τῆς ἀπηλογήθη: — Δούλα μ' πᾶθ' εἴν' ὁ τόπος σου καὶ ποιά τὰ γονικά σου; — Ἢ μένα μου Γιαννιώτισσα κ' ὁ κύρης μ' ἀπ' τὴν [Πόλι.]

Κ' ἐγὼ εἴμ' ἢ φρόσω ἢ λυγερῇ κ' ἢ φρόσω ἢ μαυρομ- [μάτα.] Κ' ἢ μένα τῆς κατέθηκε καὶ τῇ σφιχταγκαλιάζει.

Ο ΓΒΡΟΣ ΑΝΤΡΑΣ

Σὲ εἶδα καὶ σὲ λυπήθηκα ὑπόγεις γέρων ἄντρα! Βάλε φαρκάκι ε' τὸ γουλι φαρκάκος' τον τὸ γέρο Καὶ πᾶρ' ἐμὲ τὸ νιὸ παιδί, τᾶμορφο παλικάρι, Νὰ σὲ ταῖζω ζάχαρι, νὰ σὲ ποτιζῶ μᾶσο, Νὰ σὲ χορτάσω φιλημα, νὰ σὲ σφιχταγκαλιάζω.

ΠΕΡΙ ΤΗΝ ΓῆΝ

Ἐπὶ καιροῦ ἐστάθησαν ἐν πάσαις ταῖς εὐρωπαϊ-καῖς πόλεσι, ἀπὸ τινος δὲ καὶ ἐν Ἀθήναις, μηχανή-ματα ἐνεργούντα αὐτομάτως ἤμα ὡς ῥίπτεται δεκτέλε-πτον νόμισμα ἐντὸς ὀρισμένης ὁπῆς. Διὰ τούτων λαμ-βάνει τις σιγήρα ἢ τραγήματα ἢ ἐφημερίδας ζυγίζεται ἢ δοκιμάζει τὴν δυνάμιν του. Τελευταῖον ἐπὶ τῇ βῆσει τῶν μηχανημάτων τούτων κατασκευάσθησαν ἐν Παρι-σίαις καὶ αὐτόματα πανοράματα, φαιτίζόμενα τὴν νύκτα. Ἄνευ τῆς παρεμβάσεως τρίτου ὁ θεατῆς ῥίπτει δίκαια λε-πτά καὶ τὸ πανόραμα παρῆγει εἰς θέαν μίαν τῶν εἰκό-νων, δύο ἢ πλειονας, εἴτα κλείεται πάλιν.

Οἱ ἰπποσιδηρόδρομοι (trains) λειτουργοῦσι μάλιστα πρὸ εἰκοσαετίας καὶ ὁμοῦς γιγαντιαία εἶναι ἢ ἐντὸς τῶν μικροῦ χρονικοῦ διαστήματος ἀνάπτυξις αὐ-τῶν. Κατὰ τὸ 1870 ἐν Βερολίνῳ, Ἀμβούργῳ καὶ Στουτ-γάρτη, οἱ ἰπποσιδηρόδρομοι μετέφερον μάλιστα 5 ἑκατομ-μύρια ἐπιβατῶν σήμερον μόνον μία εταίρια τοῦ Βερο-λίνου μεταφέρει ἐτησίως 94 ἑκατομύρια ἐπιβατῶν. Ἐν Πελγίῳ λειτουργοῦσι 715 ἑμάζαι ἰπποσιδηροδρομικαί, ἐν Γερμανίᾳ 3346, ἐν Γαλλίᾳ 2780, ἐν Ἀγγλίᾳ 3494, ἐν Ὀλλανδίᾳ 735, ἐν Ἀυστρίᾳ 1271, ἐν Ἑλβετίᾳ 88, ἐν ταῖς Ἰνωμέναις Πολιτείαις τῆς Ἀμερικῆς 22,940, ἧτοι καθ' ἑ φαίνεται πολὺ περισσότεροι ἢ καθ' ἄπασαν τὴν Εὐρώπην. Ὡς πρὸς τὴν ἐκτασιν δὲ τῶν γραμμῶν πρῶτη μεταξὺ τῶν εὐρωπαϊκῶν χωρῶν ἔρχεται ἡ Ἰτα-λία ἀριθμοῦσα 2170 χιλιόμετρα, δευτέρα ἡ Ἀγγλία 1449, τρίτη ἡ Γερμανία 843, τέταρτον τὸ Βέλγιον 512. Ἰπποσιδηρόδρομοι λειτουργοῦσιν εἰς 118 πόλεις ἐν Ἀγγλίᾳ, 43 ἐν Γερμανίᾳ, 93 ἐν Γαλλίᾳ. Ἐν ταῖς Ἰνωμέναις Πολιτείαις ὑπάρχουσι τοιοῦτοι καὶ εἰς κώ-μας κατοικοῦμενας ὑπὸ 1000 μάλιστα κατοίκων.

Ἀγγλικὴ τις ἐφημερὶς προσέκλισε γενεὴν γνω-μοδότησιν τῶν ἰατρῶν ἐπὶ τοῦ ζητήματος ἂν ἢ ἀγ-γλικὴ γενεὴ βραίνει πρὸς ἀκμὴν ἢ πρὸς παρακμὴν. Εἰόν-τες ἀπεφάνθησαν ὅτι παρατηρεῖται τάσις μᾶλλον πρὸς ἀκμὴν ἢ πρὸς παρακμὴν.

Ὁ Βεσσαύβιος ἀπὸ τινος ἐπιδοκίμασε ἀσυνήθη ἐ-νεργητικότητά, δὲν φαίνεται δὲ ἀπίθανος προσεχῆς τις ἐκρήξις.

Ἡ ὀνησιμότης τῶν εὐρωπαϊκῶν ἐργατῶν τῶν ἐργαζο-μένων εἰς τὴν τομὴν τοῦ Ἰσθμοῦ τοῦ Παναμᾶ ἀνήλθε κατὰ τὴν λήξασαν διετίαν εἰς 98 ἐπὶ 1000 μετὰξὺ τῶν μαύρων ἢ ὀνησιμότης ὑπῆρξε πολὺ μικροτέρα.

Εἰς τὰ περίχωρα τῶν Παρισίων ἤρθησαν αἱ μη-λέαι κατὰ τὸν δεκάμβριον ὡς ἐκ τῆς μοναδικῆς ἠπιότη-τος τοῦ φταινοῦ χειμῶνος ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ.

Ἡ φουλοξήρα ἐνέσχυεν εἰς τὴν νῆσον Ἐλβαν ὡς καὶ εἰς διάφορα μέρη τῆς Λυγουρίας καὶ τῆς Λομβαρ-δίας.

Ἀγγλικὴ τις ἐφημερὶς ἀγγέλλει τὴν ἀνακάλυψιν παραδοξοτάτου φωτοῦ τῆς Β. Ἀμερικῆς, τοῦ ὁποίου τὰ φύλλα εἶνε μαγνητισμένα καὶ στρέφουσι πρὸς βορρᾶν αἰγμάς αὐτῶν.

Ἀπὸ τοῦ ἀρχαίου ἔτους αἱ θανατικαὶ ποιναὶ ἐν ταῖς Ἰνωμέναις Πολιτείαις ἤρξαντο ἐκτελοῦμεναι διὰ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ. Ἐν τῷ Ἐργαστηρίῳ τοῦ Ἐδισον ἐγένοντο ἐργάτως σχετικὰ πειράματα δι' ὧν ἀπεδείχθη ὅτι καὶ αὐτὰ τὰ μέγιστα ζῶα δι' ἰσχυρὰς ἠλεκτρικῆς μηχανῆς θανατοῦνται ἀκριαίως: οὕτως ἐθανατώθησαν δύο βῆες καὶ εἰς ἴππους βάρους 600 χιλιογράμμων.

* Κατὰ τὴν Botanical Gazette αἱ ἄπιοι καὶ αἱ μηλέαι τὰς ὁποίας μετένεγκον εἰς Αὐστραλίαν ἐξ Εὐρώπης οἱ γερμανοὶ ἄπιοι δὲν ἐκαρποφόρον καίπερ ἀνοῦσαι πλουσίως. Ἠρέναντο δὲ καρποφοροῦσαι μόνον ἂν οὐ εἰσῆχθησαν εἰς Αὐστραλίαν καὶ μέλισσαι ἐξ Εὐρώπης.

* Ἡ χολέρα ἐπέσκηψεν ἀπὸ τινος ἐν Πεκίνο ἀπειλοῦσα νὰ λάβῃ μεγάλας διαστάσεις, καθ' ὑπερβολὴν δὲ θανατηφόρος εὐθὺς ἐξ ἔρχης.

* Κατὰ τὸ ἔτος 1789 εἰσῆχθη εἰς Μασσαλίαν ὑπὸ τινος ἐμπόρου τὸ πρῶτον χρυσάνθεμον ἐκ Κίνας προερχόμενον. Ἐπὶ τῆ ἑκατονταετηρίδι τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ φυτοῦ τούτου ἔπερ κατέστη τὴν σήμερον κοινότατον καὶ προσφιλέστατον ἀπὸ τὴν Εὐρώπην πᾶσαν, γενήσεται διεθνῆς ἐκθεσις χρυσανθέμων ἐν Βελγίῳ κατὰ τὸ ἀρχαῖον ἔτος καίσευδρον τῶν καλλιεργητῶν αὐτοῦ.

* Ἡ ἐν Παρισίοις ἐκδιδόμενη πασίγνωστος Ἐφημερίδα τῶν Συζητήσεων ἐροτάζει κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο τὴν ἑκατονταετηρίδα τῆς ἐκδόσεώς της. Τὸ ἐπίσημον γεγονός θὰ πανηγυρισθῇ διὰ τῆς ἐκδόσεώς εἰδικῶς ταύτους τῆ συνεργασίᾳ τῶν νῦν καὶ πρόφην συντακτῶν αὐτῆς περιέχοντος ἄλλα ἀναφερόμενα εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Ἐφημερίδος.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Καλὸ στομάχι.

Ὁ οὐγγρος πρωθυπουργὸς Τίσσα ἐγαυμάτισε παρὰ τῷ αὐτοκράτορι Φραγκίσκῳ Ἰωσήφ κατὰ τὴν τελευταίαν αὐτοῦ ἐν Βιέννῃ διατριβήν. Ὁ αὐτοκράτωρ ἦτο τὴν ἡμέραν ἐκείνην εὐθυμὸς ὅσον οὐδέποτε καὶ παρετήρει μειδιῶν τὸν οὐγγρον πολιτευτὴν, ὅστις ἔτρωγε μετὰ πολλῆς ὀρέξεως. Κατὰ τὰ ἐπιδόρπια ὁ Τίσσα λαμβάνει νωπὸν ἄπιον καὶ ἀρχίζει νὰ τὸ καθαρίσῃ.

— Ἀγαπητὲ Τίσσα, λέγει ὁ αὐτοκράτωρ προσηνῶς, μὴν τρώγῃς ὀπωρικά ψυχρὰ μετὰ τὰ ζεστά φαγητά, θὰ σοῦ γαλάσσουν τὸ στομάχι.

— Μεγαλειότατε, ἀποκρίνεται ἐκαίνοσ ὑποκλινόμενος, ἕνας οὐγγρος ὑπουργὸς ὑποτίθεται πάντοτε πῶς ἔχει πολὺ καλὸ στομάχι.

Ἡ ἡλικία τῶν γυναικῶν.

— Πῶς θέλεις νὰ εἰπῆς, Μαρία, πῶς δὲν ἔκλεισες ἀκόμη τὰ τριάντα, ἀφοῦ ἡ ἰδία ἡ μητέρα σου μοῦ τὸ ἔλεγε γῶδες;

— Ἡ μητέρα! μὴν ἀκούτε τὴν μητέρα μου! ἔχει μανίαν νὰ μὲ φορτώσῃ χρόνια.

— Καὶ γιατί τάχα;

— Γιατί; νά! γιὰ νὰ φαίνεται αὐτὴ νεώτερή μου.

— ; !

Ἡ μεγάλη γενεά.

Ὁ Ἀγαθόπουλος ἀναγινώσκει ἐν ἔφημερίδι διὰ ἀπέθανεν εἰς ἀγωνιστῆς τοῦ 1821 ἑκατοντοετῆς :

— Ἐὐθραυτοὶ κ' ἐκεῖνοι! ἀνακράζει μετ' ἐνθουσιασμοῦ, γίγαντες ἀληθινοὶ! Ἀπ' τῆ δική μας γενεά κανένα δὲν εἶδα νὰ φθάσῃ τὰ ἑκατὸ!

Πενθερὰ καὶ γαμβροί.

Ἡ πενθερὰ ἀσθενεῖ βαρέως καὶ οἱ δύο γαμβροὶ συνδιαλέγονται περὶ τῆς ἀσθενείας :

— Ἐὶ λές; νὰ πάρωμε κ' ἄλλους γιατρούς;

— Δὲν χρειάζονται, κκλέ! θὰ πεθάνῃ καὶ μὲ τὸν ἕνα, τῆς φτάνει.

Ὁ δημοσὸς κήρυξ.

Ἡ θέσις δημοσίου κήρυκος εἶνε κενή. Προσέρχεται τις ζητῶν νὰ διορισθῇ :

— Ἐσῦρεῖς νὰ φωνάζῃς; ἐρωτᾶται.

— Βέβαια.

— Πολὺ δυνατὰ;

— Ὅσον θέλετε.

— Εἶγες ἄλλοτε τὴν θέσιν αὐτὴν ἄλλοῦ;

— Ὅχι! ἀλλὰ εἶμαι εἰκοσι χρόνια παντρεμμένος καὶ ἡ γυναῖκά μου καὶ ἡ πενθερά μου εἶνε κωφαίς.

Ἄτυχία λιποδύτου.

Λιποδύτης συλλαμβάνεται ὑπὸ κλητῆρος καὶ προσάγεται εἰς τὸν ὑπάστυνόν μου.

— Βρέ, χθὲς τὸ πρωὶ μόλις ἐπάτησες τὸ πόδι σου ἐδῶ καὶ τὸ ἀπόγευμα σὲ συνέλαβαν κλέπτοντα; Μὰ εἶνε φοβερὸ αὐτό!

— Ἀλήθεια φοβερὸ, κύρ ὑπάστυνόμε! δὲν 'πρόφθασα κἄν νὰ ἰδῶ καὶ τὴν Ἀθήνα.

Ἱατρικὴ ἀσσειότης.

Ἐξοχος ἄγγλος ἱατρὸς βαρέως νοσήσας ἀπώλεσεν ἅπασαν αὐτοῦ τὴν κόμην. Ὅτε δ' ἀνέρρωσεν, ἔλεγεν ἀσσειευόμενος: — Ὁ θάνατος μὲ εἶχε ἀρπάξῃ ἀπὸ τὰ μαλλιά. Μόλις κατώρθωσα νὰ τοῦ ξεφύγω! ἀλλὰ τὰ μαλλιά μου ἔλα ἔμειναν 'ς τὰ χέρια του.

Τετρακόσια!

— Κυρὰ Ἀννέζα, πῆρες μυαλὰ τοῦ σοῦ εἶχα εἰπῆ;

— Ναι, κυρία.

— Πόσα εἶνε;

— Μὰ, κυρία, δὲν τὰ ζυγίζουν τὰ μυαλὰ.

— Πῶς δὲν τὰ ζυγίζουν τοῦ πρέπει νὰ εἶνε τετρακόσια;

ΠΡΑΚΤΙΚΑΙ ΓΝΩΣΕΙΣ

ΔΙΑΤΗΡΗΣΙΣ ΩΩΝ

Ὁ καλλίτερος τρόπος πρὸς διατήρησιν τῶν ὠῶν εἶνε ἡ ἐμβύθισις αὐτῶν ἐντὸς ἀσβέστου. Τοῦτο μόνον τὸ κακὸν ἔχει ἡ ἀσβεστός ὅτι μετὰ παρέλευσιν καιροῦ εἰσχωρεῖ διὰ τῶν πόρων τοῦ κελύφους καὶ μεταδίδει δυσάρεστον τινα γεῦσιν εἰς τὸ ὠόν. Ἀλλ' ἐσχάτως κατορθώθη νὰ προλαμβάνηται καὶ τοῦτο διὰ τῆς προσθήκης μαγειρικοῦ ἁλατος ὅ τοις 100 ἐν τῇ διαλυμένῃ ἀσβέστῳ. Διὰ τοῦ ἁλατος καθίσταται πυκνότερα αὕτη καὶ δὲν δύναται νὰ εἰσχωρήσῃ εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ ὠοῦ.